PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 35 lir

Leta XVI. - Št. 247 (4710)

TRST, sobota 15. oktobra 1960

Resolucija Zahoda in SZ o razorožitvi v glavni skupščini Združenih narodov

Zahodno resolucijo so predložile ZDA, Velika Britanija in Italija - Nadaljevanje splošne razprave v skupščini - Predstavnik FLRJ zahteva v odboru za skrbništvo, naj se kolonialnim ozemljem določi, kdaj bodo postala neodvisna

NEW YORK, 14. — Nocoj so predstavniki ZDA, Velike Britanije in Italije predložili skupščini OZN resolucijo o splošni in popolni razorožitvi pod mednarodnim nadzorstvom. Resolucija pravi, da na podlagi listine OZN je ta mednarodna organizacija odgovorna za iskanje sporazuma o razorožitvi; poudarja, da dosedanja prizadevanja niso imela pozitivnih rezultatov; priznava, da splošna in popolna razorožitev predpostavlja možnost ohranitve miru in spoštovanja mednarodnega prava na svetu z organizacijo za vzdrževanje miru v okviru Združenih narodov, ter izreka upanje, da bodo dobrobno in čimprej izdelani ukrepi za uresničenje splošne in popolne razorožitve.

Po tem uvodu obrazložuje resolucija postopek za razorožitev. Prvi del pravi, da splošna in popolna razorožitev pomeni:

1. Znižanje vseh državnih vojaških sil in oborožitve na najmanjšo raven, ki je potrebna za notranjo varnost in za udeležbo dogovorjenih kontingentov v mednarodni sili za mir v okviru OZN.
2. Eliminacija vseh sredstev za množično uničevanje.
3. Odprava sredstev za prevažanje atomskega orožja.
4. Uporabljanje stratosfere samo v miroljubne namene.
5. Določitev dejanskih sredstev za ugotavljanje spoštovanja obveznosti o razorožitvi in sredstev za ohranitev miru.
6. Svoboden in odprt svet, na katerem bodo vsi narodi zavarovani pred nevarnostjo iznenadnega napada ali pred izbruhom vojne po pomoti.

Drugi del resolucije pripoveduje, naj pogajanja vodijo naslednja načela: a) Razorožitev mora izvesti postopoma z enakim hitro spopolniti v dogovorjenem času. b) Prehod iz faze razorožitve v naslednjo se bo začel, ko bodo ukrepi v prejšnji fazi zadovoljivo izvršeni in s pogojem, da bo obstoj primerno nadzorstvo. Ukrepi razorožitve, bodisi konvencionalne kakor tudi nuklearne, morajo biti uravnovešeni, da ne bodo ne posamezne države ne skupine držav nikoli v pomembni vojaški prednosti in da se ohrani na vse enako stanje varnosti, da se lahko postopoma razvije zaupanje med narodi. Razorožitvene ukrepe mora nadzorovati mednarodna organizacija za razorožitev v okviru Združenih narodov; to nadzorstvo mora vključevati tudi ugotovitve ne samo, da se znižanje števila oboroženih sil izvaja na podlagi dogovora, temveč tudi, da oborožene sile in oborožitev ostanejo v nobeni fazi dogovorjene višine. e) Določbe o mednarodnem nadzorstvu morajo biti sestavni del sporazuma o razorožitvi. f) Splošna in popolna razorožitev se bo začela z ukrepi, ki lahko omogočijo naglo izvedbo splošnega dejanskim mednarodnim nadzorstvom in v skladu z dogovorjenimi v točki c).

Na koncu poziva resolucija, da se pogajanja na podlagi omenjenih načel obnovijo v najkrajšem času.

Glavne točke osnutka resolucije o razorožitvi, ki jo je predložil včeraj Hruščev v glavni OZN, so: Priporočilo, da se v čim krajšem času dosežejo v sklene pogodba o razorožitvi, ki naj temelji na naslednjih točkah: Splošna in popolna razorožitev bo morala vključevati vse oborožene sile in vse oborožitve; ukinitev vojaških proizvodnje, vseh oporožitvenih in jedrskega in bakteriološkega kemijskega orožja ter raketnih izstrelkov; prenehanje izdelovanja tega orožja; uničenje njih zalog in vseh vozil za to; razpustitev organizacij in ustanov, katerih naloge so ohranitev miru in organiziranje in upravljanje vojaških zadev, prepoved vojaških predmetov in ukinitev izdatkov v vojaške namene.

Splošna in popolna razorožitev se bo izvedla na podlagi dogovorjenih faz postopno in v določenem roku. Ukrepi o razorožitvi glede jedrskega in drugega orožja bodo uravnovešeni, da nobena država ali skupina držav ne bo mogla imeti vojaških koristi, tako da bodo vse strani enako zavezane z svojimi ukrepi, ki jih predvideva program o razorožitvi, se bodo izvedli od začetka do konca izvajali pod mednarodnim nadzorstvom. Razteg nitev tega nadzorstva bo morala biti sorazmerna z važnostjo in vsebino razorožitvenih ukrepov v posameznih fazah.

Ne bo lahko izvajati nadzorstvo, ki bo zagotovi izvajanje razorožitve, bo ustanovljen mednarodni organizem za nadzorstvo v okviru Združenih narodov ob udeležbi vseh držav.

Postopek za splošno in popolno razorožitev bo vseboval na podlagi razorožitev po listino OZN ukrepe za ohranitev miru in mednarodne varnosti, vštevši obveznosti držav, da na zahtevo pristojnega narodov dajo na razpolago policijske sile, ki bodo ostale v državah za vzdrževanje reda in za zaščito svojih državljanov.

Da se zajamči pravilna uporaba mednarodnih policijskih sil in da se prepreči, da bi se uporabile v interesu neke države ali skupine držav, bo treba spremeniti ustroj tajništva in Varnostnega sveta OZN, da bodo tri skupine držav — socialistične države, zahodne države in nevtralistične države — zastopane na podlagi enakopravnosti.

Skupščina izroča razorožitvenemu odboru predlog sovjetske vlade in temeljne določbe pogodbe o splošni in popolni razorožitvi, da se zagovi strogo izvajanje te pogodbe in uresničenje njenih smotrov.

V glavni skupščini OZN se je danes nadaljevala splošna razprava. Prvi je govoril južnoafriški zunanji minister, ki je dejal, da je zaskrbljen «zaradi znakov naraščajočega vpliva komunizma v Afriki».

Pobijal je zatem obtožbe o rasni diskriminaciji v njegovi državi. Dejal je, da so pojavi diskriminacije tudi v številnih drugih državah. Med temi je navedel Indijo, kjer pride večkrat do krvavih neredov, Liberijo, Švedsko in Norveško (ti dve glede laponske manjšine). Napadel je zatem politiko Hruščeva med zasedanjem skupščine in je dejal, da bi morali sklicati novo konferenco najvišjih predstavnikov štirih velesil, ki pa bi jo bilo treba prej skrbno pripraviti.

Govorila sta še predstavnika Salvadorja in Kostarike in seja je bila nato odložena na ponedeljek popoldne.

Jugoslovanski delegat v skrbniškem odboru OZN Josip Djerdja je zahteval danes v razpravi, da se vsem — in ne samo upravljenim deželam, ki so danes glavna trdnjava preživelega kolonializma — določi, kdaj bodo postale neodvisne, in je izrazil upanje, da se bodo kmalu pojavile v OZN kot enakopravni člani mednarodne skupnosti. Po ugotovitvi, da kolonializem kot sistem odnosov med narodi in politika dominacije močnejših nad šibkejšimi nikdar ni imel materialnega in moralnega opravičila, je Djerdja poudaril, da zaradi vzdrževanja preživelih odnosov neizogibno prihaja do spopadov, kar dokazujejo petletna vojna v Alžiriji, nemiri v Južnoafriški zvezi, v Keniji, spopadi v Omanu in spor v zvezi z Zahodnim Iranom.

—«»—

Hruščev se je vrnil v Moskvo

MOSKVA, 14. — Hruščev se je danes vrnil iz New Yorka v Moskvo z letalom «TU-114», s katerim so potovali tudi sovjetski zunanji minister Gromiko, ministrska predsednika Ukrajine in Bele Rusije in Janoš Kadar. Letalo je priletelo iz New Yorka v Moskvo brez pristanka v desetih urah in 32 minutah. Na letališču je Hruščeva razen številnih osebnosti čakala tudi večja množica. Hruščev je takoj odpotoval v Kremelj, ne da bi podal kakršnokoli izjavo.

V današnjih jutranjih urah je odpotovala iz New Yorka tudi sovjetska jadja «Baltika», s katero je bil prišel Hruščev v New York.

Pred odhodom iz New Yorka je Hruščev izjavil na letališču, da zapušča ZDA v dobrem razpoloženju, «ker mislimo, da so žarki upanja, ki nam omogočajo predvidevati rešitev glavnih mednarodnih vprašanj v Združenih narodih in na zasedanjih glavne skupščine».

Izrekel je zadovoljstvo nad izidom glasovanja v zvezi s kolonializmom in je dodal, da je sedaj naloga skupščine določiti dokončno obliko izjave o neodvisnosti kolonialnih narodov, ki jo predlaga SZ, in je dodal: «Pod pritiskom javnega mnenja so bili kolonialisti prisiljeni napraviti korak nazaj in se pridružiti vsem drugim delegacijam za sprejem sklepa skupščine. Želim poudariti, da je šlo ne samo za velik uspeh vseh narodov, ki se borijo za neodvisnost, temveč tudi za zmago vseh narodov sveta.»

Glede razorožitve je Hruščev izrekel prepričanje, da bo prišel čas, ko se bodo vsi narodi sveta zavedali potrebe aktivne borbe za razorožitev in bodo dokazali to voljo. Tedaj bo razorožitev postala stvarnost.

Glede reforme ustroja OZN je poudaril pomanjkljivosti, ki so se pokazale zlasti med dogodki v Kongu, in je ponovil svoje zahteve za reorganizacijo, kakor jih je bil že obrazložil v skupščini. Na koncu se je zahvalil ameriškemu ljudstvu za razumevanje in prisrčna čustva, ki mu jih je izrazilo zlasti v obliki pisem in brzojavk, na katere je on odgovoril. Izjavil je tudi, da bo Sovjetska zveza storila vse, da uvede odnose miru in prijateljstva in da pričakuje nekaj podobnega tudi od ameriške vlade.

Za Hruščevom je podal kratko izjavo tudi Kadar, ki je dejal, da se bodo rezultati sedanjega zasedanja skupščine pokazali pozneje, ter je izrekel zadovoljstvo, da je bil sprejet sovjetski predlog, naj se razpravlja pred skupščino o likvidaciji kolonializma.

V Turčiji se je včeraj začel proces proti voditeljem prejšnjega režima

Na zatožni klopi je 450 obtožencev, med katerimi so bivši predsednik Bajar, vsi člani prejšnje vlade in številni poslanci - Obtoženi so veleizdaje, kršitve ustave in nameravanega umora voditelja republikanske stranke Inönuja

ANKARA, 14. — Danes se je na otoku Jaši začel proces proti voditeljem prejšnjega turškega režima. Predsednik sodišča je prebral obtožnico, ki obtožuje obtožence veleizdaje in sleparij z državnim denarjem. Na zatožni klopi je 450 obtožencev, med katerimi so bivši predsednik republike Bajar, bivši predsednik vlade Menderes in drugi člani vlade, ki je bila zrušena 27. maja letos.

Obtožence stražijo do zob oboroženi vojaki. Posebna ladja je pripeljala na otok osebnosti, ki so jih povabili na prvo razpravo. Prišli so tudi člani diplomatskega zbora, med katerimi predstavniki poslanikov ZDA, Velike Britanije in SZ.

Razen članov vlade so na zatožni klopi tudi predsednika obeh zbornic parlamenta ter vsi bivši poslanci demokratične stranke, ki so glasovali za imenovanje parlamentarne preiskovalne komisije proti «destruktivni in protizakoniti dejavnosti» tedanje opozicijske republikanske stranke, in tudi nekateri predstavniki tiska. Dalje so na zatožni klopi vsi člani parlamentarne preiskovalne komisije, ki jo je bil imenoval parlament.

Tožilec bo zahteval smrtno kazen za Bajarja, Menderesa, bivšega zunanjega ministra Zorluja in za 40 drugih predstavnikov, ki so obtoženi veleizdaje in kršitve ustave. Druge točke obtožbe ugotavljajo, da so obtoženci kršili pravice državljanov, svobodo tiska ter da so neupravičeno aretirali politične nasprotnike.

Bajar, ki ima 77 let, Menderes in Zorlu bodo odgovarjali tudi za dogodke v letih 1955, ko so med neredi v Istanbulu in Smirni številni Grki zgubili življenje in ko so bile zažgane številne cerkve in stanovanja. Te incidente so turški voditelji organizirali, da bi onemogočili sporazum o Cipru. Razen tega morajo bivši turški voditelji odgovarjati zaradi poizkušenega umora bivšega voditelja opozicijske stranke Inonuja. Bajar in minister za kmetijstvo sta obtožena, da sta si nezakonito prilastila javni denar.

Na podlagi začasne ustave, ki jo je izdelala Gurselova vlada, ni mogoč priziv proti razsodbi sodišča. Vendar pa mora smrtne obsodbe odobriti tudi odbor narodne enotnosti.

Čitanje obtožnice je trajalo več ko tri ure. Dokument poudarja med drugim, da je demokratična stranka kolektivno odgovorna za kršitev ustave, jamstev neodvisnosti sodstva, zakonodaje o javnih zborovanjih in končno za ustanovitev posebnih preiskovalnih komisij. Obtožnica vsebuje tudi sklepe parlamentarne preiskovalne komisije, v zvezi z načrti za eliminacijo opozicijskega političnega gibanja. Poročilo te komisije vsebuje 285 strani in ga niso prebrali.

Bivši predsednik vlade Menderes je po prečitanju obtožnice izjavil: «Že pet mesecev sem zaprt štiriindvajset ur na štiriindvajset v sobi pod nadzorstvom častnika in nisem pooblaščen govoriti s komer koli. Zahtevam od sodišča, naj se mi omogoči, da si pomirim živce in se moralno opomorem, ker drugače mi ne bo mogoče, zagotoviti si obrambo. Zahvaljujem se častnikom, ki me stražijo zaradi njihove vljudnosti, toda njihov molk ruši mojo moralo».

Pred izjavami Menderesa so številni advokati in obtoženci protestirali proti postopku med preiskavo. Advokati so se pritožili, da niso mogli imeti zaupnih razgovorov z lastnimi klienti. Obtoženci pa so se pritožili, da niso mogli razpolagati z legalno dokumentacijo, ki je potrebna za njihovo obrambo. Predsednik je odredil, naj bodo vsi potrebni dokumenti na razpolago obrambi. Razprava se je nadaljevala popoldne in na njej so začeli proučevanje položaja bivšega predsednika republike Bajarja. Med obtožbami proti njemu je tudi obtožba, da je pretizakonito prodal zoološkemu vrtu v Ankari za dvanajst milijonov lir nekega psa, ki mu ga je daroval afganistanski kralj. Bajar je izjavil, da si bo preskrbel denar, da daruje vodnjak neki vasi na področju Smirne.

—«»—

Protestna zborovanja v Tokiu

TOKIO, 14. — Danes so že tretji dan zaporedoma bile v Tokiu demonstracije zaradi umora socialističnega voditelja Asanume. Demonstracij se je udeležilo nad dvajset tisoč ljudi. Sodelovali so tudi tisoči študentov, ki pripadajo organizaciji «Sengakuren».

Demonstranti so na velikem zborovanju sprejeli resolucijo, ki zahteva odstop predsednika vlade Ikede ter obsoja skrajno desničarske skupine in njihovo dejavnost. Zatem so demonstranti korakali mirno po glavnih ulicah in se nato brez incidentov razšli.

Na televiziji je Togliatti spretno odgovoril na vprašanja novinarjev

Po odobritvi državnih proračunov zbornica in senat na počitnice

Vlada je poljedelcem znižala davke - Senat ratificiral kulturni sporazum s Sovjetsko zvezo - Umrl je Guglielmo Giannini, komediograf in ustanovitelj gibanja «Uomo qualunque» - Na pobudo fašistov se nadaljujejo demonstracije študentov

(Od našega dopisnika)

RIM, 14. — Na televiziji je danes, v okviru predvolilne kampanje, nastopil generalni tajnik KPI Togliatti, ki je orisal na kratko upravne in politične cilje italijanskih komunistov v njihovi borbi za preobrat v levo celotnega italijanskega javnega življenja, hkrati pa je skoro v vseh primerih spretno odgovarjal na vprašanja raznih novinarjev. Tudi na vprašanje, kako opravičuje sodelovanje predstavnikov KPI s fašisti v prejšnji Milazzovi vladi na Siciliji, je Togliatti pojasnjeval, da v tem primeru ni šlo za sodelovanje med KPI in MSI, ampak samo za to, da je KPI podprla Milazzovo deželno vlado, v kateri so sodelovali tudi nekateri predstavniki monarhistov in fašistov, ki pa za to sodelovanje niso imeli podpore vodstva svoje stranke; nasprotno, vodstvo njihove stranke je temu sodelovanju celo nasprotovalo in skušalo doseči, da bi se mu odpovedali. Povsem nekaj drugega pa da je sodelovanje med MSI in Krščansko demokracijo, ker gre za dogovore med strankinimi vodstvi, je poudaril Togliatti.

Tudi na vprašanje, kako bi se zadržala KPI v primeru, da pride na oblast po demokratični poti, in če bi v tem primeru dovolila obstoj opozicije, je Togliatti dobro odgovoril, da so poti v socializem različne in ustrezajo dejanskemu zgodovinskemu razvoju vsake posamezne dežele, in da se KPI v Italiji drži dosledno demokratičnih svoboščin, ki jih jamči italijanska ustava. Mimo vprašanja pa je odgovoril, ko je, na vprašanje nekega novinarja, kako pojasnjuje okoliščino, da more on g o v o r i t i po televiziji proti vladi, v deželah pa, kjer so na oblasti njegovi somišljeniki, opozicija ne more nastopiti na televiziji, dejal, da je po sovjetski televiziji govoril tudi ameriški podpredsednik Nixon in da ne verjame, da bi delal propagando za sovjetski režim. Na vsa druga vprašanja je Togliatti zelo spretno, v večini primerov pa vzdržati konkurenco z jugoslovansko trgovsko mornarico, hkrati pa opozoril na hudo konkurenco, ki jo tržaškemu pristanišču dela reško pristanišče. Po govoru ministra Jervolina, ki je napovedal, da nova konvencija s paroplovnimi družbami skupine FINMARE, ki jih država finančno podpira, predvideva 20-letni rok trajanja in podporo v višini 21 milijard lir letno, je zbornica odobrila proračun z 277 glasovi, proti pa je glasovalo 53 poslancev. Hkrati s tem proračunom je zbornica odobrila te proračun ministrstva za javna dela z 214 glasovi, proti 116; ministrstva za pravosodje z 218 glasovi, proti 112; ministrstva za notranje zadeve z 215 glasovi, proti 115. S tem je poslanska zbornica zaključila odobritev vseh proračunov in odhaja na daljše počitnice, vsaj do upravnih volitev.

V senatu sta ob zaključku splošne razprave govorila minister za prevoz Spataro in minister za pošte in telekomunikacije Spallino, nato je senat odobril oba proračuna in tako zaključil odobritev proračunov. Na popoldanskem zasedanju je senat razpravljal o ratifikaciji kulturnega sporazuma med Italijo in ZSSR, ki je bil sklenjen preteklega 9. februarja v Moskvi. Busoni (PSI) je kritiziral zakasnitev ratifikacije in obžaloval diskriminacijo, zaradi katere ni mogel nastopiti v Italiji ruski baletni ansambel «Beriocka», Donini (KPI) pa je izjavil, da gre za «najboljši kulturni sporazum, kar jih je Italija kdaj koli podpisala». Državni podtajnik za zunanje zadeve Russo je odgovoril, da zakasnitve ni pripisati italijanski vladi, glede baleta pa je dejal, da bi težko mogel nastopiti že letos in da so zato njegovo turnejo v Italiji preložili na prihodnje leto. Poudaril je, da je namen vlade iskreno uveljaviti sporazum in nadaljevati «odprto in pogumno politiko kulturnih izmenjav». Nato so senatorji odobrili ratifikacijo, hkrati z zakonskim osnutkom, ki predvideva obvezno bolniško zavarovanje za trgovce. Z željo, da bi «volilni napori bili razveseljivi za vse», so tudi senatorji odšli na počitnice.

Danes popoldne je umrl znani italijanski komediograf in politik poslanec Guglielmo Giannini, ustanovitelj gibanja «Uomo qualunque», okrog katerega so se takoj po koncu vojne zbrali malomeščanski in srednji sloji, in ki je imelo leta 1946 v parlamentu kar 32 poslancev. Pozneje pa je večina prešla v MSI, nekateri k liberalcem in monarhistom, ostali pa v KD.

Po raznih mestih se nadaljujejo protiavstrijske demonstracije študentovske mladine, ki jih vodijo in usmerjajo fašisti. Tako je kakih tisoč študentov danes demonstriralo v Milanu, nekaj več v Bariju in Tarantu in Latini. V Milanu je delegacija študentov, ki ji je načeloval fašistični poslanec Servello, odšla k prefektu in mu izročila resolucijo o «italijanstvu» Južne Tirolske, da bi jo poslal predsedstvu vlade.

A. P.

—«»—

Berio pri Marinko

LJUBLJANA, 14. — Predsednik ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko je sprejel danes italijanskega veleposlanika v Beogradu Alberta Berio. Italijanski veleposlanik je napravil vljudnostni obisk tudi pri predsedniku izvršnega sveta Slovenije Borisu Kraigherju in predsedniku mestnega sveta Ljubljane Marjanu Jenku.

—«»—

BEOGRAD, 14. — Letošnje oktobrske nagrade Beograda, ki se delijo vsako leto 20. oktobra ob obletnici osvoboditve Beograda, bo dobilo 17 znanstvenih delavcev in umetnikov, ki žive in delujejo v Beogradu. Te nagrade znašajo okrog 5 milijonov dinarjev. Med nagrajenimi bodo štirje zdravniki, več književnikov, skladateljev, kiparjev, dramskih in opernih umetnikov.

Položaj v Argentini ni še razčiščen

Vedno večji pritisk vojske na predsednika Frondizija

Reakcionarni vojaški voditelji zahtevajo ostre ukrepe proti komunistom ter temeljito spremembo vladne politike

BUENOS AIRES, 14. — Argentinski minister za vojno general Larcher je preteklo noč sporočil svojo ostavko predsedniku Frondiziju in ta je ostavko sprejel.

Sinoči je šestnajst generalov od tridesetih, ki so v službi v argentinski vojski, zahtevalo upokojitev, ker je general Larcher ostal na svojem mestu. V preteklih dneh je Frondizi prvikrat zavrnil ostavko Larcherja, ki so jo zahtevali generali, ki zagovarjajo politiko trde roke proti komunistom ter zahtevajo temeljito spremembo vladne politike. Po posredovanju bivšega predsednika začasne vlade Aramburuja se je zdelo, da je prišlo do sprave med Larcherjem in Monterom. Toda včeraj se je pritisk na Frondizija povečal. Preteklo noč so se generali zbrali okrog Montera in so sklenili poslati Frondiziju dva odposlanca z zahtevo, naj Larcher odstopi.

Notranji minister Vitolo je danes potrdil, da je predsednik Frondizi sprejel ostavko generala Larcherja. Tajništvo ministrstva za vojno je objavilo pismo o ostavki, ki ga je general Larcher poslal predsedniku Frondiziju. V svojem pismu obtožuje Larcher načelnika vojske generala Montera, da ima diktatorske namene.

Danes so odredili aretacijo ravnatelja lista «La Razon». Vzrok ni znan. Današnja številka lista je bila zaplenjena.

Nocoj je policija okrepila stražo okoli predsedniške palače.

Nocoj se zdi, da se je položaj spet poslabšal. Številni generali so na skupnem sestanku spet zahtevali odpustitev funkcionarjev in guvernerjev, ki so osumljeni komunizma ali peronizma, ter sprejem strogih protikomunističnih ukrepov. Po še nepotrjenih vesteh so generali baje poslali Frondiziju ultimat z zahtevo, naj vsa vlada odstopi ter naj se odstavijo številni pokrajinski sodniki.

Pozneje so sporočili, da je Frondizi zvečer sprejel 23 generalov pod vodstvom generala Montera. Generali so zahtevali od Frondizija dokončen odgovor na zahteve vojske. Po razgovoru je general Montero izjavil: «Vse je končano, vprašanje je rešeno.»

—«»—

Demonstracije proti Mobutuju

LEOPOLDVILLE, 14. — Orožniški oddelki so danes razgnali večjo protestno povorko vladnih pristašev pred sedežem OZN, kjer so protestirali proti Mobutuju in Kasavubuju ter vzklikali Združenim narodom in zahtevali, naj se dovoli delovanje parlamenta.

Kasavubu je zahteval od Gane, naj odpokliče posebnega odposlanca predsednika Nkrumaha, češ da je «nezaželena oseba».

Večja skupina vladnih pristašev je danes napadla in ranila podpredsednika «odbora generalnih komisarjev», ki je imel tiskovno konferenco v nekem hotelu. Odpeljali so tudi dva člana omenjenega odbora, ki so ju nato izpustili.

Mobutujevi pristaši so tudi diplomatskemu predstavniku Gvineje sporočili, da mora zapustiti Leopoldville. Ta pa je izjavil, da ne priznava oblasti, ki mu je dala ta ukaz.

—«»—

Josip Vidmar bo nagrajen za življenjsko delo

LJUBLJANA, 14. — Letošnjo nagrado za življenjsko delo bosta Zveza književnikov Jugoslavije in Združenje založniških podjetij in organizacij dodelili slovenskemu književniku Josipu Vidmarju. Sklep žirije bo polnoveljaven, ko ga bo potrdil izvršni odbor Zveze književnikov Jugoslavije. Nagrada za življenjsko delo obvezuje založniška podjetja, da natisnejo vsa dela nagrajenega. Prva nagrada za življenjsko delo je bila dodeljena leta 1956 Ivu Andriću, leta 1957 je nagrado dobil Juš Kozak, leta 1958 pa Milan Bogdanovič. Lani nagrada ni bila dodeljena.

Kuba podržavila vse banke in 382 privatnih podjetij

Napad na kubanskega konzula v Miamiju na Floridi - Tri protestne note kubanske vlade zaradi ameriških napadov na Kubo

HAVANA, 14. — Ministrski svet je danes sklenil nacionalizacijo vseh bank (razen kanadske kraljeve banke in banke Nove Škotske) kakor tudi večino trgovskih podjetij in najvažnejših industrijskih podjetij na Kubi, skupno 382 podjetij. Celotna vrednost omenjenih podjetij, razen bank, znaša baje 200 milijonov dolarjev. Ukrep so utemeljili z dejstvom, da ta podjetja niso delovala v skladu z interesi revolucije in gospodarskega razvoja v državi.

Med nacionaliziranimi podjetji je 185 kubanskih rafinerij za sladkor, 50 tekstilnih tovarn, 13 velikih trgovin, 8 železniških prog, 5 pivovarn, 18 gradbenih podjetij itd. Zakon določa, da bodo lastniki dobili odškodnino po postopku, ki bo določen pozneje. Te nove razlastitve skoraj v celoti likvidirajo ameriško imetje na Kubi. Kanadske banke ostanejo pod privatnim nadzorstvom. Sedaj je na Kubi kanadska trgovska delegacija, v kateri so številni poslovni ljudje, ki se pogajajo za sklenitev trgovinskih sporazumov.

Govori se, da namerava vlada tudi ukiniti koncesijo ZDA za pomorsko oporišče Guantanamo.

Kubanska vlada je danes poslala tri protestne note ameriškemu poslaniku v Havani. V prvi protestira, ker je 29. septembra neko ameriško letalo spustilo na kubansko ozemlje orožje in vojaški material za komandose kontrarevolucionarjev, ki so delovali na kubanskem ozemlju. Vojaški material je padel v roke vladnim silam.

V drugi noti protestira kubanska vlada, ker so med komandosi, ki so se izkrcali 5. oktobra na kubanskem ozemlju, bili številni ameriški državljani, med katerimi tudi Salvart Zarba, ki je bil včeraj obsojen na smrt in ustreljen. Nota protestira tudi, ker so izkrcani komandosi pripeljali s seboj ameriško orožje in vojaški material.

V tretji noti pa protestira kubanska vlada zaradi današnjega napada na kubanski konzulat v Miamiju na Floridi. Večja skupina demonstrantov je danes vdrla v kubanski konzulat v Miamiju, oplenila urade ter napadla tudi konzula, ki je zadobil lažje rane.

Ameriški poslanik v Havani je izrekel danes državnemu podtajniku v kubanski vladi obžalovanje ameriške vlade zaradi teh dogodkov. Kubanska vlada je pozvala konzula v Miamiju, naj se takoj vrne v Havano. Napadalci so v konzulatu ukradli tudi okoli sto še neizpolnjenih potnih listov.

Težave vlade v zvezi z atomsko «udarno silo»

De Gaulle hoče spremeniti ustavo da bi mogel govoriti parlamentarcem

Pod obtožbo napada na varnost države so oblasti zaplenile knjigo «Le desert à l'aube» in revijo «Verité et liberté»

PARIZ, 14. — Spričo dejstva, da francoska ustava ne dopušča predsedniku republike, da bi svoja stališča branil in zagovarjal osebno pred parlamentom, in spričo okoliščine, da je že preveliko število poslancev, ki nasprotujejo njegovi politiki, je de Gaulle sklenil doseči spremembo ustave v tem smislu. Tudi po sedanji francoski ustavi more predsednik republike zagovarjati svoje stališče pred parlamentom le v obliki poslanic. Ker pa je malo verjetnosti, da bi njegova zahteva po spremembi ustave dosegla potrebno večino treh petin na skupnem zasedanju poslanske zbornice in senata, se zdi, da se bo de Gaulle zatekel k referendumu.

Nasprotovanje in opozicija proti de Gaullu izvira od parlamentarcev demokratičnega sporazuma, t.j. od radikalov vseh vrst in Molletovih socialistov. Vsi ti nasprotujejo spremembi ustave, ki bi francoski politični režim približal ameriškemu sistemu, toda brez jamstev ameriškega političnega sistema, ki ne dopušča razpustitve poslanske zbornice, kakor to dopušča francoska ustava. Vendar pa se zdi, da je de Gaulle odločen doseči spremembo ustave in je v ta namen govoril s predsednikom poslanske zbornice, da bi anticipiral datum pomladanskega zasedanja parlamenta.

Druga ovira, na katero de Gaulle naleti pri izvajanju svoje politike, je vprašanje tako imenovane francoske «atomske udarne sile». Ta vladni načrt je Messmer danes zagovarjal pred zunanjepolitično komisijo in pred obrambno komisijo v senatu. Politični opazovalci so mnenja, da bo vlada težko našla potrebno podporo v poslanski zbornici za odobritev tega načrta. V zunanjepolitični komisiji je državni podtajnik za zunanje zadeve Maurice Faure poročal o tem načrtu v nekoliko spremenjeni obliki, namreč, da se vlada poziva na predlaga zaveznikom ustanovitev integrirane udarne sile. Pri glasovanju je 28 članov komisije glasovalo za predlog, 28 pa proti. V primeru enakega števila glasov se smatra predlog zavrnjen. Zaradi tega je Maurice Faure takoj podal ostavko. Nadomestil ga bo Maurice Schumann (MRP), ki bo o načrtu poročal prihodnji torek in zelo verjetno je, da bo takrat vlada postavila vprašanje zaupnice. Parlamentarna diskusija «o udarni sili» se bo začela prihodnji torek in se bo zaključila v noči od srede na četrtek.

Sinoči so zaplenili neko knjigo, ki obravnava vojno v Alžiriji. Gre za «Le desert a l'aube» (Puščava ob zori). Zaplembo so izvršili pod obtožbo, da gre za napad na varnost države. Pod isto obtožbo so zaplenili tudi revijo «Verité et liberté».

Francoska sekcija «P.E.N. kluba» je izdala sporočilo, v katerem se izraža zaskrbljenost, zaradi ukrepov, ki so jih francoske oblasti sprejele proti nekaterim pisateljem, in protestira proti določbam, ki nasprotujejo «liberalni tradiciji deklaracije o pravicah človeka in državljana in ki ogrožajo pravico mnenja in izražanja vsakega pisatelja».

—«»—

Parlamentarci Venezuele na obisku v FLRJ

BEOGRAD, 14. — Kot gost zvezne skupščine Jugoslavije je danes prispela v Beograd parlamentarna delegacija Venezuele. Vodja delegacije, podpredsednik kongresa Venezuele, Rigoberto Enriquez Vera je po prihodu na zemunsko letališče izrazil zadovoljstvo nad obiskom v Jugoslaviji, katere narodi «vrše veliko poslanstvo v Evropi», katerega smoter je srečna prihodnost. Vera je izrazil prepričanje, da bo napredek Jugoslavije sredstvo za zbližanje z ostalimi narodi sveta, ki se kot Jugoslovani in Venezuelani iskreno zavzemajo za miren napredek človeštva.

Izginilo je letalo na progi Rim-Genova

V letalu je bilo sedem potnikov in štirje člani posadke

RIM, 14. — Štirimotorno letalo «Heron de Havilland», ki pripada družbi «Itavia» in ki je danes popoldne odletelo z rimskega letališča proti Genovi s sedmimi potniki in štirimi člani posadke, ni prispelo v Genovo in ga še vedno pogrešajo.

Zadnje vesti so od letala dobili, ko je letelo nad področjem Argentario. Poveljnik je zaprosil dovoljenje, da lahko odleti v smeri Turina ali v Nico zaradi slabega vremena, ki je divjalo na področju Genove.

Takoj ko so v Genovi dobili vest, da letalo ni prispelo na tamkajšnje letališče, so se dvignila nekatera letala, ki pa so morala zaradi nastale teme iskanje opustiti. Iz Spezie so odplule nekatere vojne ladje in začele iskati na morju južno od Elbe, kjer je nedavno izginilo tudi neko egiptovsko letalo. Iskanje se bo nadaljevalo jutri,

Vreme včeraj: najvišja temperatura 16.3, najnižja 7.9, ob 19. uri 12.8, zračni tlak 1017.2 pada, veter severovzhodnik 10 km, vlage 75 odst., nebo oblačno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 18.8 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 15. oktobra
Terezija
Sonce vzide ob 6.21 in zatone ob 17.20. Dolžina dneva 10.59. Luna vzide ob 0.47 in zatone ob 14.38
Jutri, NEDELJA, 16. oktobra
Jadviga

Rasistični izpadi na «dostojnih» manifestacijah

Pod krinko «Južne Tirolske» zahtevajo kar Dalmacijo in napadajo «s'ciave»

Del tržaških dijakov je včeraj že drugič zapustil šolo in šel demonstrirat za «italijanstvo Južne Tirolske». Predvsem so dali pobudo za demonstracijo pomorske šole (navtičnega zavoda), katerim so se pridružili še drugi kričači. Pri tem so hodili od šole do šole, in kjer se jim niso odzvali, so nastopili tudi s silo. Tako so na primer razbili eno okno italijanskega učiteljišča. Šli so tudi pred višjo srednjo strokovno trgovsko šolo v Ul. Veronese, od koder so nameravali tudi pred bližnji avstrijski konzulat, pa jih je po pisanju desničarskega popoldnevnika policija «prepricala», da so se temu podvigu odpovedali.

Sicer pa omenjeni list piše, da so skoraj vsi ravnatelji dijake pustili iz šol, s čimer daje razumeti, da so jih nekako moralno podprli. Ni pa mogoče razumeti, zakaj so morali potem dijaki razbijati šipe šol, kjer se je pouk nadaljeval. List sploh daje dijakom potuho in jih hvali, da so se dostojno obnašali, kar seveda zanika sam potek demonstracije.

V Trstu se namreč dogaja, da se tudi take protiavstrijske demonstracije golobradcev spremenijo v demonstracije proti tukajšnjim Slovencem in Jugoslaviji. Na čelu sprevoda so namreč kričali «Živela italijanska Dalmacija!» in podobno, kar nima z Južno Tirolsko prav nobene zveze; pač pa nas spominja na podobne demonstracije iz časov fašizma, ko so peli: «Dalmazia, Dalmazia, cos'importa se si muore... itd.», in vsakdo ve, kako se je ta pustolovščina končala. Prepevali so tudi znano žaljivo popevko na račun poglavarja sosedne države.

Višek podlosti in fašistične «dostojnosti» pa kaže primer na Korzu, kjer so nekateri dijaki — bolje povedano divjaki — napadli neko slovensko mlekarico, jo zmerjali «s'ciava» ter ji prevrnili vrč mleka in ga zlili po tlaku. Ko ji je priskočil na pomoč neki bivši italijanski partizan, so napadli še njega, čuvarji javnega reda pa so to početje gledali ter nekoliko zaščitili napadenega bivšega borca šele, ko jim je pokazal invalidsko izkaznico. Policija ni prijela nobenega demonstranta. Sploh pa jih tudi ni motila; zastražila je samo avstrijski konzulat.

Po vsem tem ravnanju se vidi, da gre za izključno fašistično pobudo, kar priča tudi dejstvo, da so šli demonstranti žvižgat celo pred sedež Krščanske demokracije, to je stranke, ki daje fašistom potuho in sklepa z njimi zavezništva. Vse to tudi kaže, da hočejo fašisti to gonjo čimbolj izkoristiti za volilno kampanjo in razgreti sicer mirno ozračje. Vsekakor pa gledajo tudi v samem mestnem središču meščani na vse te demonstracije precej hladno.

—«»—

Druga «akcija»

Kot sledi iz opisa včerajšnjih, že drugih demonstracij dijakov nekaterih italijanskih srednjih šol, gre po vsej verjetnosti za drugo «akcijo» združene mladinske organizacije, o kateri smo že pisali in ki je za prvo «akcijo» priredila trošenje letakov po Korzu. Obe akciji imata namreč enako vsebino, ki je naperjena proti tukajšnjim Slovencem in proti Jugoslaviji. Za razliko od prve, je bila včerajšnja «akcija» je nekoliko bolj «konkretna», ker so novofašistični pobalini dejansko napadli slovensko mlekarico, zmerjali njo in vse Slovence s «ščavi», zahtevali Dalmacijo, žalili poglavarja sosedne države itd.

Popoldanska izdaja Alessijevega glasila priznava, da so bili v povorki elementi, ki s študenti nimajo «nobenega opravka» in da gre za «aktiviste dobro individualiziranih političnih strank», ki da so «zaman poskušali voditi manifestacijo». Na žalost pa so jo vodili prav ti aktivisti oziroma že omenjeni združeni mladinci, ki so podobne «akcije» obljubili.

Zato je na dlani, kaj je spričo vseh teh dejstev dolžnost odgovornih oblasti, ki morajo skrbeti, da se veljavne določbe ustave, zakonov in mednarodnih sporazumov ne kršijo.

Zasedanje komisije za videmski sporazum

Razprava o novih avtobusnih in pomorskih progah

Stalna mešana komisija za izvajanje videmskega sporazuma je včeraj dopoldne v Portorožu nadaljevala delo v podkomisijah. Kot je znano, se dve podkomisiji ukvarjata z vprašanjem avtobusnega in pomorskega prometa, tretja komisija pa obravnava ostala vprašanja.

Zvedelo se je, da komisija med drugim obravnava tudi nekatere točke, ki so bile že na dnevnem redu predzadnjega zasedanja v Vidmu. Tu velja v prvi vrsti omeniti vprašanje uvedbe dveh novih avtobusnih prog, in sicer proge Trst-Skocijan-Vreme in Trst-Gorjansko-Komen. Zdi se, da so člani obeh delegacij ugodno naklonjeni vzpostaviti teh dveh prog, ki bi prav gotovo prispevale k izboljšanju maloobmejnega prometa.

Prav tako se zdi, da bo sezonska avtobusna proga Trst-Portorož spremenjena v progo, ki bo obratovala skozi vse leto, medtem ko naj bi na progi Trst-Buje uvedli še en par avtobusov.

V zvezi s pomorskimi progami pa se domneva, da bo komisija odobrila uvedbo še ene pomorske zveze med Trstom in Koprom.

Nič pa se ne ve, če bo stalna mešana komisija na tem zasedanju proučila vprašanje nadaljnje sprostitve maloobmejnega prometa, namreč v smislu, da bi odpadla omejitev o vstopu in izstopu skozi obmejne bloke na področju določenega sektorja. To vprašanje ni na dnevnem redu zasedanja in tako je skoraj gotovo, da ga ne bodo obravnavali.

Včeraj popoldne je bilo spet plenarno zasedanje, na katerem so delegati proučili delo podkomisij ter v zvezi z nekaterimi vprašanji že predelali tekst za sestavo končnega zapisnika.

Danes se bo delo spet nadaljevalo v podkomisijah.

Pismo mešani komisiji za obmejni promet

Slovensko gospodarsko združenje za izboljšanje obmejnega prometa

Slovensko gospodarsko združenje je poslalo včeraj mešani jugoslovansko-italijanski komisiji, ki zaseda v teh dneh v Portorožu, predloge za nadaljnje izboljšanje obmejnega osebnega prometa. V pismu združenje ugotavlja, da vse obmejno prebivalstvo s hvaležnostjo in naklonjenostjo spremlja potek zasedanja, saj je znano, da se obmejni promet čedalje ugodnejše razvija v korist obmejnega prebivalstva. Zato gre precejšnja zasluga prav mešani komisiji, ki se je na dosedanjih zasedanjih trudila, da bi čim bolj olajšala izvajanje sporazuma o obmejnem prometu.

Vendar pa obstajajo še številne možnosti za nadaljno razširitev obmejnega prometa. Slovensko gospodarsko združenje v tej zvezi predlaga naslednje izboljšave:

1. Možnost razširitve obmejnih področij do Crikvenice, Gorskega Kotarja, Kočevja, Ljubljane na eni strani in Vidma, Gradeža ter Benetk na drugi strani.

2. Prehod meje in povratek preko katerega koli obmejnega prehoda — do sedaj je dovoljen prehod in povratek le po obmejnih prehodih istega področja.

3. Podaljšanje bivanja na sosednem področju vsaj za štiri dni.

4. Sorazmerno povečanje prenosa dinarske in lirske valute ter blaga.

5. Povečanje števila mesečnih prehodov na šest.

6. Ureditev vprašanj v zvezi z bencinom.

—«»—

Opozorilo volivcem

Ker se je na prejšnjih volitvah zgodilo več primerov, da so bili volivci prikrajšani za svoje pravice, ker niso razpolagali z veljavnimi osebnimi dokumenti, je potrebno, da si vsak volilni upravičenec pravočasno poskrbi veljavne dokumente. Kdor poseduje samo osebno izkaznico in je ta zastarela, ali pa zelo pokvarjena, naj jo takoj obnovi, in sicer v uradu v Ul. Malcanton 3, če je bila izdana od tržaške občine, ali pa na svojem županstvu, če je bila izdana od okoliških občin. Vse izkaznice, ki so bile izdane pred 5. novembrom 1954, so zastarele ter ne pridejo v poštev pri prihodnjih volitvah

Razveljavljene vse tri liste predložene v repentaborski občini

Okrajna volilna komisija jih je zavrnila z motivacijo, da niso bile sestavljene po zakonskih predpisih - Volitve v repentaborski občini naj bi se vršile v roku treh mesecev - Volilni sestanek NSZ

Repentaborski volivci ne bodo izvolili 6. novembra svojega novega občinskega sveta. Na volišče bodo sicer šli, toda samo, da oddajo svoj glas za izvolitev pokrajinskega sveta.

Občinskih volitev na Repentabru ne bo, ker je včeraj okrajna volilna komisija zavrnila vse tri liste, ki so bile vložene na repentaborskem županstvu. Splošni vzrok tiči, kot je izjavila komisija, v dejstvu, da predlagatelji list niso upoštevali vseh veljavnih zakonskih predpisov v pogledu kandidatnih list. Konkretna napaka, ki so jo zagrešili, pa je v dejstvu, da je podpise overovil župan namesto občinskega tajnika, kot predvideva zakon.

Oblasti so sporočile, da bo prefektura izdala v 5 dneh proglas prebivalstvu repentaborske občine, v katerem bo menda izjavila, da se bodo občinske volitve morale vršiti v treh mesecih.

Z zavrnitvijo vseh treh list so v nekaterih krogih začeli postavljati vprašanje začasne uprave občine, češ da bo po zakonu morala prenehati s svojim delovanjem dosedanja izvoljena občinska uprava. V tej zvezi se širijo glasovi, da bo prefektura imenovala prefekturnega komisarja.

V okviru predvolilne propagande je Neodvisna socialistična zveza priredila včeraj zvečer sestanek svojih članov in simpatizerjev na Kolonkovcu, katerim sta spregovorila kandidata NSZ za pokrajinske volitve tovariša inž. Josip Pečenko in Bortolo Petronio. Govornika sta poudarila veliko politično važnost predstoječih pokrajinskih in občinskih volitev s stališča splošne borbe naprednih sil v republiki, za korenit preobrat v gospodarski, socialni in upravni ureditvi države. Še posebej pa sta tovariša Pečenko in Petronio orisala volilni program NSZ, ki je hkrati dovolj obsežen, a tudi konkreten in stvaren. Tak program bo mogoče izvesti, če bodo napredne, ljudske sile dovolj močne, da se uprejo demokristjanski hegemoniji in njenim desničarskim pomagačem. Neodvisna socialistična zveza pa predstavlja zelo važen činitelj enotnosti vseh delovnih ljudi, za kar je dala skozi vso svojo dolgo politično borbo nešteto dokazov.

Tov. Pečenko se je v svojem govoru zadržal še posebno na vprašanju lažnive in demagoške propagande KD, posebno v podeželskih občinah in v bližnji okolici mesta. Tako demokristjani obljubljajo volivcem, da se bodo borili proti razlastitvam. Koliko jim je mogoče verjeti, dokazujejo dovolj nešteti primeri iz preteklosti (primer Hudega leta nad Lonjerjem), kjer so se predstavniki vladajoče stranke razkrinkali kot zakleti nasprotniki našega ljudstva, kateremu bi hoteli v svojem prenapetem šovinizmu iztrgati zadnji košček zemlje. Ti konkretni primeri demokristjanske samovolje in protislovenske ter protiljudske politike so nudili prisotnim dovolj snovi, da so razvili živahno razpravo.

Občinska uprava sporoča, da se nadaljuje razdeljevanje volilnih potrdil. Po občinskih slugah bo v doglednem času razdeljenih 198.936 potrdil. Volivcem v drugih občinah je bilo razposlanih 1.296 potrdil, medtem ko so naslovili v inozemstvo 645 pozivov. Do sedaj je bilo že dejansko razdeljenih 64.068 volilnih potrdil, a občina je že prejela od volivcev v drugih občinah 650 odrezkov, ki potrjujejo prejem potrdil samih.

Občinska uprava sporoča nadalje, da so med mladeniči in mladenkami letnika 1939 vpisani v volilne sezname samo tisti, ki so dopolnili 21. leto do 30. aprila letošnjega leta. Vse ostale pa bodo vpisali šele ob novi letni reviziji volilnih seznamov. Iz tega sledi, da mladeniči in mladenke, ki so dopolnili 21. leto po 30. aprilu letos, ne bodo mogli še voliti pri prihodnjih volitvah.

—«»—

○ Ministrstvo za vzgojo je sporočilo, da se bodo državni izpiti drugega zasedanja začeli 14. in ne 7. novembra, kot je bilo to svoj čas določeno.

—«»—

Sestanek komisije za mestni promet

V kratkem se bo ponovno sestala občinska komisija za mestni promet, ki bo obravnavala nekatere spremembe. Tako bodo načeli vprašanje preusmeritve filobusne proge št. 5 v Ul. Barbariga, vprašanje tovornega prometa po Ulici Fabio Severo ter vprašanje izmenjajočega se parkiranja motornih vozil v Ul. Rossetti.

Te dni pa pregleduje upravna policija vse rezervirane parkirne prostore, tako da jih prilagodi predpisom novega prometnega zakonika.

Na seji poslanske komisije za ustavne zadeve

Odobren zakonski načrt za ureditev položaja bivših uslužbencev ZVU

Zakonski načrt se tiče nad 5000 uslužbencev - V novembru bo o tem zakonu sklepala še senatna komisija

Komisija za ustavne zadeve poslanske zbornice je včeraj odobrila zakonski načrt in predloge, ki se tičejo norm za ureditev položaja bivših uslužbencev ZVU. Malo prej je komisija za proračun izrekla ugodno mnenje v korist zakonskega načrta. Gre za besedilo predloga, o katerem so se pred nekaj meseci sporazumeli tržaški poslanci in sindikalisti in ki so ga le malce spremenili. Sprejeli so tudi resolucijo, ki poziva vlado, naj nudi možnost za boljšo uvrstitev osebja deželnega urada za delo v okviru razširitve staleža ministrstva za delo. Odobreni zakonski načrt bodo predložili v novembru tudi v odobritev pristojni senatni komisiji, tako da se bo vprašanje uslužbencev bivše ZVU prihodnje leto le uredilo.

Zakonski načrt se tiče nad 5000 uslužbencev bivše ZVU, in sicer okrog 3100 pripadnikov raznih policijskih zborov, 1600 civilnih uslužbencev (delavcev in uradnikov) 71 uslužbencev, ki tvorijo ogrodje Selada, okrog 100 uslužbencev tečajev za delovno preusposabljanje ter 80 državnih uslužbencev, ki so jih sprejeli za časa bivše ZVU po maju 1948 naravnost v začasno državno službo.

Glavne značilnosti zakonskega načrta so naslednje:

Ustanavlja se poseben stalež pri zakladnem ministrstvu, ki bo obstajal, dokler ostane v službi še kak uslužbenec bivše ZVU, to je do «izčrpanja» staleža. Ta stalež se tiče vsega osebja vštevši Selad in tečaje za preusposabljanje.

Člen 5 zakonskega osnutka nadalje določa, da bo ostalo vse osebje v službi na tržaškem področju ter ga torej ne bodo premeščali drugam.

Po členu 7 lahko izberejo uslužbenci bivše ZVU socialno zavarovanje in s tem pokojnine INPS, po katerem je bil urejen njihov socialno zavarovalni odnos doslej, ali pa pokojninsko zavarovanje v okviru zavarovanja državnih uslužbencev.

Kdor bi se hotel prostovoljno odpovedati službi, dobi za vsako leto do največ 12 let službe, po dva meseca celotnih prejemkov, kar pomeni, da bi največja nagrada za zapustitev službe znašala 24 mesecev plače. Nadalje bodo vsem uslužbencem šteli v dobro vso odpravnino, ki so jo prejeli od bivše ZVU.

V zakonski načrt so sprejeli zahtevo sindikatov, da se uslužbencem zniža minimalna doba dejanskih službenih let za priznanje pokojnine. Za državne upokojence je namreč predpisana minimalna doba 20 let službe, za uslužbence bivše ZVU se ta minimalna doba zniža na 15 let. Zato bodo lahko vsi tisti, ki so ali ki bodo dosegli minimalno dobo službenih let lahko zaprosili za upokojitev z minimalno pokojnino.

Sprejet je bil tudi predlagani popravek člena 35. Na podlagi tega popravka, bodo vsem tistim bivšim državnim uslužbencem, ki so jih po odloku dr. Palamare z dne 30. novembra 1954 premestili v njihove prejšnje službe, priznali plače in pokojnine, ustrezajoče tedanjim činom. Seveda bodo morali prizadeti to zahtevati. Če pa so bili medtem upokojeni, lahko zahtevajo ponovno likvidacijo pokojnine. Sindikalisti uslužbencev tudi pravijo, da bo dobivala večina uslužbencev po novem precej višje plače. O odobritvi tega zakonskega načrta je obvestil predsednik poslanske zbornice tudi dr. Palamaro.

—«»—

Prošnje za vpis v seznam revežev za leto 1961

Županstvo sporoča, da morajo biti prošnje za vpis v seznam revežev za leto 1961 predložene do 10. novembra t. l. zadevnim občinskim izpostavam (Delegazioni municipali), kjer bodo interesenti dobili tudi vse potrebne informacije za sestavo prošnje na posebnih obrazcih.

—«»—

Štiri nesreče na delu

Na delu v pivovarni Dreher se je včeraj dopoldne ponesrečil 63-letni Leopold Gec z Vrdele 1614. Kos železa ga je udaril po čelu in ranil, zaradi česar se bo moral zdraviti 10 dni.

Na delu pri Seladu, in sicer na cesti pri Dolini, se je ponesrečil 51-letni Josip Valentič iz Ricmanj št. 28. Spotaknilo se mu je in je padel ter se pobil in ranil po glavi, zaradi česar se bo moral zdraviti dober teden.

Pri kradnji nove hiše v Ul. Murat se je ponesrečil včeraj popoldne 25-letni Cosimo Allegretti iz Ul. Del Sale 7. Na glavo mu je padla železna cev ter mu ranila čelo in ga pobila po levi rami. Sprejeli so ga na opazovalni oddelek in se bo moral zdraviti 10 dni.

Pri raztovarjanju bombaža iz železniškega vagona v novem pristanišču pa se je ponesrečil včeraj popoldne 30-letni Giorgio Ziberna iz Scale Monticello 3. Neki avto, ki je privozil mimo, je zadel ob vrata vagona, ki so zaloputnila in udarila Ziberno po obrazu in glavi. Sprejeli so ga na II. kirurški oddelek in se bo moral zdraviti 10 dni.

IZLETI

IZLETI SPDT

Izlet na Platak in na hrvatski Snježnik se ne bo vršil iz raznih razlogov.

Dne 13. novembra priredi SPDT izlet v Idrijo z ogledom rudnika. Na povratku planinsko martinovanje v Divači.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 14. oktobra se je rodilo v Trstu 14 otrok, umrlo je 7 oseb, porok je bilo 14.

POROCILI SO SE: delavec Franco Montebugnoli in gospodinja Anna Maria Pecchiar, uradnik Felice Bonetta in šivilja Giuliana Colarich, trgovec Giuseppe Flaminio in gospodinja Maria Domini, zdravnik Alessandro Russo in kemičarka Raffaella Silvestri, prodajalec Claudio Nordio in baristka Luciana Mervich, mizar Ruggero Vidonis in šivilja Liliana Crevatin, uradnik Mario Tamaro in gospodinja Henny Calegera, inženir Carlo Lenotti in lirična pevka Nora De Rosa, šofer Antonio Pavat in gospodinja Pierina Lenarduzzi, uradnik Livio dr. Nardi in gospodinja Giuliana Vecchi, šofer Gualtiero Ciacchi in baristka Angela Davanzo, zobotehnik Gian Pietro Zori in uradnica Renata Blason, [illegible] natakar Umberto Di Napoli in uradnica Mirella Stolfa, pleskar Francesco Busolini in čistilka Sofia Ciuk.

UMRLI SO: 56-letni Vincenzo Fanigliulo, 18-letni Arduino Jelen, 59-letni Costantino Visintin, 61-letni Giuseppe Giovanetti, 53-letna Amalia Žalar por. Leghissa, 68-letna Emma Veronese vd. Iurca, 79-letna Elisabetta Laurencich vd. Luciani.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Davanzo, Ul. Bernini 4; Giusti, Furlanska cesta 7 (Greta); Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri, Ul. Dante 7.

Slovensko gledališče v Trstu

Danes 15. oktobra ob 21. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

«Glasbena skrinjica»

Igra v štirih dejanjih
Spisal GEORG KAISER
Prevedel Janko Moder
Režiser: Fran Žižek, k. r.
Scenograf: Jože Cesar

Osebe: Pierre Chaudraz - Jožko Lukeš, Noelle: Zlata Rodoškova, Paul Chaudraz - Julij Guštin, Parmelin, župan - Stane Raztresen.

V nedeljo, 16. oktobra ob 17. uri v Zadružnem domu na Kontovelu
V torek, 18. oktobra ob 20.30 v kino dvorani v Skednju
V nedeljo, 23. oktobra ob 20. uri v kino dvorani v Križu

«Glasbena skrinjica»
GEORG KAISER

KINO

Fenice 16.00 «Izgubljeni raj». Barve De Luxe. Michael Rennie, Fernando Lamas.
Excelsior 15.30 «Sladke prevare». Christian Marquand, Katherine Spaak.
Filodrammatico 16.00 «Mlin ob nitih žensk». Film grozote. Sylvia Gabel. Prepovedano mladini.
Grattacielo 15.30 «Rocco in njegovi bratje». Film Luchina Viscontija.
Arcobaleno 15.00 «Neizprosni». Burt Lancaster, Audrey Hepburn.
Supercinema 16.00 «Toto, Fabrizi in današnja mladina». Franco Marzi, Rina Morelli.
Alabarda 16.00 «Zarekel sem, da te ubijem», technicolor, Charmen Sevilla, Raf Vallone.
Aurora 16.00 «Via Margutta».
Capitol 16.00 «Rdeče nebo». Jeanne Valerie, Gabriele Ferzetti in Giorgio Albertazzi. Zadnji dan.
Garibaldi 16.30 «Predrzen v človeški neznanci», Vittorio Gassman, Renato Salvatori, Nino Manfredi.
Cristallo 16.00 «Dolga noč». Belinda Lee.
Impero 16.00 «Pohujšanje pri soncem», technicolor, Sandra Dee. Zadnji dan.
Italia 16.30 «Joselito», technicolor. Joselito. Velik uspeh.
Massimo 16.30 «Tarzan, človeška ca». Pustolovščine. Denny Mueller, Joanna [illegible]
Moderno 16.00 «Mož, ki je prišel v prihodnostjo», technicolor. [illegible] Taylor, Alan Young.
Astoria (bivši San Marco) [illegible] «Dva južnjaka med kanoni». Don Radwan, Dick Martin [illegible] 21 sledi «Canzonissima».
Astra 16.00 «Poldrugi vojak, [illegible] nato Rascel.
Vittorio Veneto 16.00 «Zabavna botne noči», Jeanne Valerie, Scilla Gabel, Roberto Risso, [illegible] Prepovedano mladini.
Marconi 16.00 «Ali baba in 40 tatov», technicolor, Mario Feliciani, Franco Franchi, John Hall.
Savona 16.00—21.45 «Zgodba [illegible] dovnice», Audrey Hepburn, Peter Finch.
Ideale 16.00 «Indijanci na [illegible] jah», technicolor.
Odeon 16.00 «Mayerling». Charles Boyer, Danielle Darrieux.
Skedenj 16.00 «Tajnost pirata». Gianni in Pinotto.

STE VIDELI NOVE TELEVIZORJE pri
Radio Trevisan
ULICA S. NICOLO 21

DAROVI IN PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob Lojzeta Budina darujeta Vera in Armido Ukmar 1500 lir in Dijaško Matico.

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 15. t. m. ob 19.30 uri Dyaliscope barvni film:
PREPOVEDANE LJUBEZENSKE ZGODBE
(Storie d'amore proibite)
Igrata: GABRIELE FERZETTI, ANDRE' DEBAR

Iz Kopra

Poročilo o sodelovanju med tovarno TOMOS in Citroen

Jugoslavija bo deseta država, v kateri bodo montirali in izdelovali avtomobile Citroen

Tovarna TOMOS sporoča, da so se s francoskim podjetm Citroen sporazumeli o objavi poročila o sodelovanju. Poročilo je bil objavljeno hkrati včeraj v Parizu in v Kopru. Vsebina je naslednja:

Sporazum, ki ga je sklenila naša tovarna s tovarno avtomobilov Citroen, je dokončno potrjen po pristojnih organih. Ta dogovor o kooperaciji za izdelavo avtomobilov spada med prizadevanja, da se razvije in poglobi gospodarsko sodelovanje med našo državo in Francijo. TOMOS dodaja svojemu dosedanjemu proizvodnemu programu še izdelavo ljudskega, za naše prometne pogoje posebno primernega avtomobila. Kooperacija s tovarno Citroen mu omogoča, da se lahko okoristi s tehničnimi izkušnjami največjih in najmodernejših proizvajalcev motornih vozil. Po sklenjenem dogovoru bo Citroen dobavljal koprski tovarni sestavne dele osebnega in poltovornega avtomobila 2-CV. TOMOS in njegovi kooperanti bodo v zameno dobavljali Citroenu določene dele. Jugoslavija je tako po vrstnem redu za Veliko Britanijo, Belgijo, Cilom, Spanijo, Kambodžo, Južnoafriško unijo, Irsko, Argentino in Italijo, deseta država, v kateri bodo montirali in izdelovali motorna vozila Citroen.

Iz sodnih dvoran

Šest mesecev zapora pogojno zaradi poneverbe menic

Namesto da bi plačal gradbeni material, si je pridržal del vsote, ki mu jo je izročil lastnik stanovanja

Na kazenskem sodišču se je morala včeraj zagovarjati 51-letna Edvige Vodnik vd. Barrison iz Ul. Imbriani 7, ki jo je sodišče obsodilo pogojno na 6 mesecev zapora zaradi poneverbe menic.

Med novembrom in decembrom leta 1958 je ženska kupila v trgovini Bruna Cuderija čevlje za 13.000 lir, izročila pa mu je za to 6 menic z imenom Edvige Dreos. Ko je podpisavala menice, je ženska dejala trgovcu, da se je spet poročila.

Vse bi šlo v redu, če bi ženska redno plačala menice, ker pa tega ni mogla storiti, je Cuderi izročil zadevo svojemu prokuratorju dr. Enricu Abeaticiju, ki je Barrisonovo pozval pred spravnega sodnika 16. junija lani, da bi plačala ne več 13.000, ampak 20.257 lir, obresti, stroške itd. Tudi tokrat Barrisonova ni mogla plačati. Zaradi tega jo je prokurator prijavil sodišču. Med preiskavo je ženska priznala svojo krivdo in dejala, da se Dreos piše moški, s katerim živi in ji ne bi ničesar očital zaradi tega. Cuderi pa je dejal, da je vse take zadeve izročil sodnemu prokuratorju, da se osebno zanima za vse te stvari. Pripomnil je tudi, da ni vedel za ta primer in da prav gotovo ne bi prijavil ženske sodišču zaradi tako malenkostne vsote.

Lastniku trgovine Radio Franco v Ul. Carducci se je septembra leta 1958 predstavil 46-letni Giuseppe Anik iz Ul. Settefontane 6 in ga zaprosil, naj mu poskrbi kakšno delo. Ker je Primo Franco, lastnik omenjene trgovine prav takrat imel namen obnoviti pod v kuhinji svojega stanovanja, sta se dogovorila in odšla v trgovino Carpani v Ul. Piccolomini, kjer sta zbrala potrebni material za delo. Stroški za material in delo bi znašala 135.000 lir, ki jih je Franco izročil Aniku. Anik pa je material odpeljal in popravil pod, toda v trgovini je naročil, naj strošek v znesku 35 tisoč 83 lir napišejo na račun Franca. Ostali denar je šel seveda njemu za delo. Franco se je nemalo začudil, ko mu je lastnik trgovine Carpani sporočil, da dolguje omenjeno vsoto denarja. Prav tako je bil presenečen, ko je čez nekaj dni zapazil, da mu je iz stanovanja nekdo odnesel zlato uro in zlat prstan.

Zadevo je prijavil policiji, ki je ugotovila, da je uro in prstan odnesel 46-letni Giovanni Mazza iz Ul. Vidali 4, ki je Aniku pomagal pri delu v kuhinji.

Tako sta se včeraj znašla oba na kazenskem sodišču, ki je Anika obsodilo zaradi nedovoljene prisvojitve 85.083 lir na 7 mesecev in 15 dni zapora ter 7.500 lir globe, ukinilo pa je sodni postopek proti Mazzi zaradi amnestije.

—«»—

Vespist podrl žensko

Včeraj pozno popoldne se je 21-letni Tullio Filippi z Reške ceste peljal z vespo po Istrski ulici, pa je povozil 62-letno Domenico Chalrien vd. Deiuri iz Istrske ulice 18, ki je padla in se nekoliko pobila ter ranila po čelu in levi roki. Zdraviti se bo morala 4 dni. Na cesto pa je zletel tudi vespist, ki se je pobil in ranil po bradi ter opraskal po levi roki, zaradi česar se bo moral zdraviti 3 dni.

Preiskava v novo smer o vzrokih smrti Faventove?

Zdi se, da je policija v zadnjih dneh nabrala nekaj novih podatkov, ki ji bodo olajšali nadaljnje delo

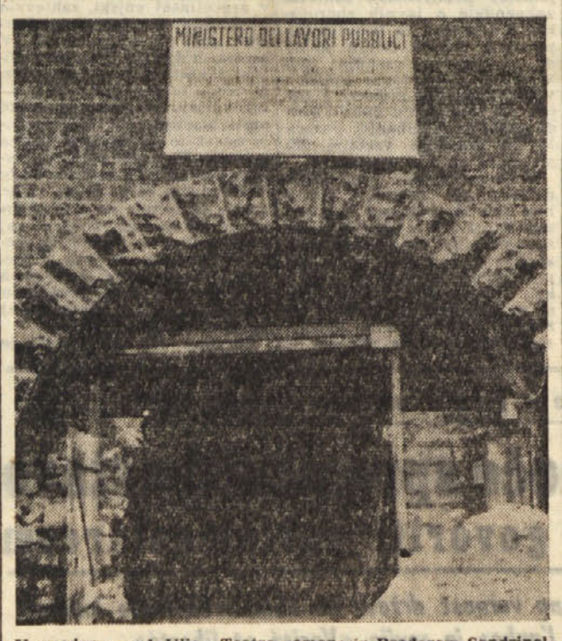

V predoru med Ulico Teatro romano in Predorom Sandrinelli, ki je za časa zadnje vojne služil kot zaklonišče, se dela nadaljujejo. Predor bo služil za prehod pešcev

Ko so preiskovalne oblasti izpustile Stelia Smilovicha in prijavile sodišču zaradi obrekovanja Normo Cecchi, je bilo jasno, da bodo morali iskati nove poti in poglobiti preiskavo v razne smeri, da bi ugotovili vzroke smrti pokojne Claudie Favento. Nekaj dni ni bilo slišati nič novega in konkretnega, le v raznih lokalih so se nadaljevale govorice, ugibanja itd. Kaže, da so preiskovalni organi zdaj nabrali nekaj podatkov, ki jim bodo olajšali nadaljnje delo.

Predvsem je treba pojasniti, da v torbici Faventove, ki so jo našli dva dni po njeni smrti, ni bilo pornografskih slik, kakor so nekateri trdili pred dnevi. Te dni se je tudi izvedelo, da je prometna policija tistega žalostnega večera srečala približno 500 metrov od razgledne terase neko mlado žensko, ki je šla peš po cesti. Domneva se, da je bila Claudia. Drugi pa pravijo, da z visokimi petami ne bi mogla daleč hoditi in da na podplatih čevljičkov se ni poznalo, da bi hodila kdo ve koliko daleč. Do kod in s kom se je torej Claudia pripeljala, oziroma od kod je šla peš? Sama ali v družbi?

Ceprav so Cecchijevo prijavili zaradi obrekovanja, ker je dolžila Smilovicha, da je bil tistega večera z njima in da je zakrivil smrt Claudie Favento, obstaja dejstvo, da je Cecchijeva navedla precej stvari, ki odgovarjajo resnici, in sicer glede obleke, v kateri je bila Claudia oblečena tisti večer, in našite obleke, ki jo je imela s seboj za neko svojo klientko itd. Iz tega bi se dalo sklepati, da je bila Cecchijeva tistega večera s Claudio. Pri tem pa se pojavlja vprašanje, če je bila z njo do njenega tragičnega konca, ali če sta se prej ločili, če sta bili sami ali v družbi z drugimi.

Razen tega bi bilo zelo koristno za nadaljevanje preiskave, če bi mogli ugotoviti, kaj je tistega večera Claudia jedla in če ni morda kadila mamilne cigarete. Vsekakor je upati, da so preiskovalni organi izbrali pravo pot in da bodo razčistili tudi to zadevo ter odkrili krivce.

Volilni golaž

Jutri popoldne se bodo v Novem gledališču sestali istrski begunci, katerim bosta demokristjanska poslanca Bologna in Sciolis govorila o novih kreditih za gradnjo begunskih stanovanj v okviru ustanove julijskih in dalmatinskih beguncev. Kot smo že pisali, so odobrili v ta namen novih 5 milijard, od katerih 3 za Trst. Predsednik omenjene ustanove pa meni, da bo z raznimi posojili zbral še poldrugo milijardo, tako da bodo imeli na razpolago skupno novih 6 milijard in pol za gradnjo hiš za begunce. Tega sicer ni bilo treba obešati na veliki zvon, toda demokristjanska poslanca bosta pač morala poveličevati svoje zasluge za ta nova nakazila ter s tem privlačevati nove glasove. Tako naj bi begunci ponovno glasovali za demokristjane ne le iz hvaležnosti za godljo, ki jo dobe v taboriščih, ampak tudi v upanju, da dobe kmalu stanovanje. Tako se to oboje spremeni v volilni gulaž po nekoliko bolj uglajenem in zvitem Laurovem receptu.

Demokristjani pa so sklicali za jutri ob 11. uri v kinu «Grattacielo» tudi skupščino uslužbencev bivše ZVU, na kateri bo demokristjanski poslanec Sciolis orisal novi zakon o ureditvi vprašanja uslužbencev bivše ZVU, o katerem pišemo na drugem mestu. Demokristjani si namreč tudi za to lastijo izključno zaslugo, kakor da bi šlo za kdo ve kakšno pridobitev. Že avgusta 1954, torej še preden se je vrnila v Trst italijanska uprava, je parlament odobril zakon, po katerem je zagotavljal pravično ureditev tega vprašanja. Ceprav pa so demokristjani ves čas na vladi, je bilo treba več kot šest let, da so odobrili zakonski načrt za dokončno ureditev vprašanja, za sedaj šele v poslanski zbornici, v senatu pa pride zakonski načrt na vrsto šele novembra, to je po volitvah. Potemtakem bi se morali demokristjani le sramovati, da so stvar toliko let zavlačevali in da so sedaj pohiteli le zaradi volitev, kar je na dlani.

Demokristjani imenujejo odobreni zakonski načrt «tekst Sciolis», kakor da ne bi se bil nihče drug trudil, da se stvar končno reši. Zato je tudi tajnik tržaške Krščanske demokracije Sciolisa javno pohvalil, hkrati pa se je federacija zahvalila tudi glavnemu tajniku Moru, predsedniku vlade Fanfaniju, ministru Tessitoriju podtajniku Tozziju Condivi-ju ter poslancem KD Guiju, Berryju in Lucifrediju.

Morda jim bodo podelili tudi vzorce občinskega pečata iz 14. stoletja ali kako kolajno. Ves ta hrup pa ne bo preslepil uslužbencev bivše Zavezniške vojaške uprave, ki so dovolj čakali, da jim priznajo le to, kar jim pritiče. Tudi za ta primer velja za KD pregovor: «Lastna hvala, cena mala». Vsekakor pa ne bi bilo slabo, da bi bile volitve pogosteje, morda bi le prinesle Trstu kaj koristi s še kakšnim ukrepom v njegov prid.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II.
TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTI Trst

Kino na Opčinah
predva

Po letni konferenci britanskih laburistov

Vzroki nasprotij: nacionalizacija in atomsko orožje

Med člani še večja dezorientacija kot doslej - Temna bodočnost stare stranke

Kongres britanskih laburistov se je zaključil že pred tednom dni in so se pozneje zbrali na svojo letno konferenco že tudi britanski konservativci, vendar je letna konferenca ali kongres britanskih laburistov bila tako važna, da moramo o njej spregovoriti kaj več, posebno ker je na tej letni konferenci prišlo do nekaterih važnih sklepov, ki so dolgoletni «razvoj» angleškega laburizma pripeljali do kritične točke.

Letna konferenca laburistov, ki so se sestali v Scarboroughu, je imela sicer obsežen dnevni red, vendar se je diskusija osredotočila v glavnem na dveh vprašanjih na vprašanju jedrske oborožitve in nacionalizacije gospodarstva.

Prva je prišla na vrsto resolucija o obrambi. Uradno stališče vodstva stranke, ki ga je do zadnjega trenutka krčevito branil vodja stranke Gaitskell, bi mogli strniti takole: V. Britanija se mora aktivno zavzemati za čimprejšnjo splošno razorožitev, toda dokler do tega ne pride, se mora opirati na ameriški «jedrski ščit» (ker je neuspela politika konservativcev dokazala, da V. Britanija ne razpolaga s tolikšnimi gospodarskimi sredstvi, da bi mogla samostojno razvijati jedrsko oborožitev, ki bi bila enakovredna sovjetski in ameriški jedrski oborožitvi).

Takšno gledišče se nujno povezuje z «zahodno solidarnostjo» in potegne za seboj še «zvestobo do prevzetih obveznosti» in paktov, kot tudi «kolektivno obrambo Zahoda». «To je — je rekel Gaitskell — hkrati tudi temelj za možnost vplivanja na ameriško politiko, da bi slednja bila bolj razumna in popustljiva». Enostavno odrekanje jedrski oborožitvi bi razkrojilo sistem zahodne obrambe in izročilo V. Britanijo na milost in nemilost «sovjetskemu velikanu». Tako so Gaitskell in njegovi branili to tezo.

Skrajni nasprotniki te teze v laburistični stranki pa so se zavzemali za enostransko odkritev celotne jedrske oborožitve, seveda v V. Britaniji, za opustitev tako imenovanega «ravnotežja strahu», za izstop iz vojaško-političnih paktov, kot so NATO, SEATO in drugih in za nevtralno in miroljubno politiko. «Ni res, — je vzkliknil eden najradikalnejših predstavnikov levega krila, Michael Foot, ki bo na prihodnjih volitvah kandidiral v volilnem okrožju nekdanjega Bevana, — da bi bombe ostala brez vpliva v svetovni politiki. Poglejte le Indijo in druge nevtralne dežele».

Podobno pa čeprav ne tako «skrajno» stališče je na kongresu zavzel tudi vodja močnega sindikata britanskih transportnih delavcev Frank Cousins, ki se v zadnjih letih postopoma dviga v najbolj markantno pojavo levega krila stranke in v glavnika Gaitskelloveva nasprotnika in tekmeca Cousins se je izjasnil za to, da bi se V. Britanija odrekla jedrskemu orožju, vendar pa ni teže svojega predloga podrobnih podrepil glede morebitnih posledic. V svojem govoru je Cousins še posebno ostro napadal NATO.

Z glasovi nekaj najmočnejših sindikalnih organizacij je resolucija o britanski odpovedi jedrskem orožju odnesla dokaj izrazito zmago.

Po tem očitnem porazu vodstva stranke z Gaitskellom na čelu so se komentatorji v mnogih listih in v najrazličnejših variacijah razpisali, ali ni Hughu Gaitskellu kot šefu stranke odklendalo, ali ni že čas, da bi dal ostavko na svoj položaj. Toda Gaitskell ni položil orožja in v drugi, rekli bi odločilni točki letošnje konference mu je vsaj deloma uspelo obrniti razvoj dogodkov v svojo korist.

Razprava se je formalno vodila o predlogu izvršnega odbora stranke, katerega namen je bil «temeljiteje pojasniti» cilje gospodarske politike laburistov. Razprava se je v glavnem vodila o vprašanjih nacionalizacije gospodarstva, kar je ena osnovnih točk laburističnega programa na sploh. «Nacionalizacija brez socializma je možna, toda socializem brez nacionalizacije ni možen!» — je v diskusiji vzkliknil zagovornik nacionalizacije, že omenjeni sindikalist Cousins. Toda številni revizionisti z Gaitskellom na čelu so trdili, da zadnji že zaporedni porazi na volitvah dokazujejo, da je tak program izgubil svojo privlačnost pri volivcih, posebno pri onih, ki niso ročni delavci in to posebno zato, ker je bilo višja življenjska raven in večje blagostanje v deželi doseženo tudi brez podržavljenja določenih panog gospodarstva.

«Oni, ki zahtevajo, naj bi podržavljenje še nadalje ostalo v našem programu, bi s tem hoteli ohraniti nekakšno opravičilo za že trajne volilne poraze!» — je prezirljivo rekel eden najtesnejših Gaitskellovih prijateljev Roy Jenkins.

Resolucija vodstva stranke, ki dosedanji strankin program še bolj razvodeni, in ki so jo izdelali nasprotniki popolne nacionalizacije in strogega načrtovanja gospodarstva, je s sicer majhno, vendar pa odločilno večino zmagala in ta akt bo imel v nadaljnji zgodovini V. Britanije in predvsem britanskih laburistov izredeh pomen.

S tem je bil namreč Gaitskellov položaj rešen. Potemtakem je Gaitskell še vedno šef stranke, posebno ker ga v tem podpira solidna večina v parlamentarni frakciji laburistov.

Toda s tem sklepom, ki formalno vsaj ni niti tako protisloven, dezorientacija v laburističnem gibanju ostaja še nadalje in se je tokrat še povečala. Laburistična stranka ni v zadnjih nekaj desetletjih bila nikoli tako razkrojena in razcepljena na struje, torej tako malo homogena kot danes. Mnogi vidnejši laburisti se zaskrbljeno sprašujejo ali obstaja kakršna koli možnost, da bi se njihova stranka leta 1964, torej na prihodnjih volitvah, sploh še mogla boriti za vrnitev na oblast. Rezultat te nehomogenosti, te krize je razočaranje med članstvom, torej med volivci in nikakega dvoma ni, da čakajo britanske laburiste še zelo temni dnevi, morda celo dramatični dnevi. Kdaj bo do tega prišlo, bo pokazala verjetno razmeroma bližnja bodočnost.

M. K.

Nocoj „Glasbena skrinjica“

Prizor iz Kaiserjeve štiridejanke «Zlata skrinjica», ki jo bo nocoj uprizorilo tržaško Slovensko gledališče v dvorani na stadionu «Prvi maj»

KMETIJSTVO v jesenskih dneh

Zakaj je gniloba uničila toliko vinskega pridelka

O vzrokih za pojav gnilobe na dozorevajočih jagodah
Kmetijsko nadzorništvo ni storilo svoje dolžnosti

Če bi letošnja trgatev, oziroma vinska letina ne bila tako neugodna, bi se je več ne dotikali. Tako pa bo prav, če še spregovorimo o njej, oziroma o njenem pojavu — o gnilobi. Bolje prej kot kasneje. Ta pojav bi se namreč mogel prihodnje leto ponoviti in vplivati na zmanjšanje in poslabšanje vinskega pridelka, obnoviti nemale preglavice in tožbe o razlikah v pridelku posameznih vinogradnikov iz enega in istega okoliša. Namreč pri vseh gospodarjih ni bila enaka. Dočim je ta s trgatvijo precej zadovoljen, je pri onem letina količinsko in kakovostno znatno slabša od lanske, tretji je imel lepo in precej zdravo, a slabo dozorelo grozdje itd.

Sicer so takšne razlike vsakoleten pojav, ker ni letina, ne vinska ne druga, odvisna le od vremena, marveč v veliki meri tudi od bolj ali manj pravilnega oskrbovanja vinograda med letom. A z letošnjim za trto neprimernim vremenom, zlasti ob zorevanju, je bila težja borba kot druga leta. Kot prva ujma se je pojavila toča, ki pa se je omejila le na nekatera področja in ni bila na splošno tako kruta. Zaradi prevelike mokrote pa je pospešila kvarno učinkovanje gnilobe, ki se kaj rada pojavi na ranjenih delih trte. Vreme ji je bilo posebno naklonjeno zlasti po 20. septembru.

Kot znano, povzročajo največ bolezni vinske trte izredno majhne rastlinske glivice (funghi). Ker so brez listnega zelenila, ne morejo živeti samostojnega življenja kot druge višje razvite rastline (žito, zelenjava itd.) zaradi tega se zajedo v žive rastline, jim jemljejo hranilne soke in uničujejo tkivo. Njihovemu semenu rečemo trosi ali spori, ki so veliki od tisočinke mm do 1 mm. Ker so lahke, jih raznaša vsaka sapica, širijo pa jih tudi deževne kapljice, živali in tudi človek. Glivičnih bolezni je mnogo (peronospora, oidij, črni palež i. dr.), ena od teh je tudi siva grozdna plesen, ki smo jo letos bolje spoznali.

Vsem glivičnim boleznim prija vlaga. Tako je bila sivi plesni posebno dobrodošla letošnja septembrska vlaga. Ta bolezen pa se lahko pojavi tudi v ostalih mesecih rasti, saj je v naravi močno razširjena; posebno rada napada oslabljeno in ranjene rastlinske dele. Pri trti se najprej loti ranjenih grozdnih jagod. Letos je v nekaterih krajih ranila jagode toča in tako «postlala» gnilobi. Z bolnih jagod se ob zadostni vlagi razširi na zdrave jagode.

Rekli smo, da bolezen napada tudi druge, zlasti ranjene dele trte. To se dogaja v vlažnih pomladih. Lahko jo zamenjamo s peronosporo, ker se v vlažnem in hladnem vremenu pokažejo na pregostih listih rjave oljnate pege, kjer se kmalu za tem pojavi ta plesen. Tako tudi uniči cele poganjke. Pred zorenjem se naseli tudi na grozdne peclje, ki segnijejo in grozdi popadajo na tla.

Če smo letos opazili razliko v učinku te bolezni (tukaj večja, tam manjša škoda), so predvsem ti-le vzroki: Na našem valovitem ozemlju (vzpetine, doli, obmorski pas, razlika v nadmorski višini) niso temperatura, vlaga in zračnost povsod enake. V višjih in bolj zračnih (odprtih) legah so za to bolezen slabši pogoji kot v nižjih in manj zračnih (zaprtih) legah (nekatera naša polja, doli).

V pregosto sajenih nasadih (vinogradih) se plesen veliko bolj razpase kot pa v redko sajenih in to zaradi premajhnega zračenja.

Vzgoja na žico (plante) je pri tej bolezni veliko boljša kot latnik, ker preprečuje nabiranje vlage na grozdju, to pa jesensko gnitje grozdja; tudi ima to prednost, da omogoča bolj temeljito škropljenje in žveplanje, kar pri tej bolezni tudi koristno služi.

Niso vse sorte enako podvržene tej bolezni. Najbolj ji podležejo jagode s tenko kožico (na pr. laški rizling) in grozdi z zbitimi (stisnjenimi) jagodami. Skozi tenko kožico glivica namreč laže prodre v meso ranjene jagode.

Borba proti tej gnilobi vključuje te-le ukrepe: pravilno škropljenje in žveplanje, temeljito škropljenje po toči, odstranitev ranjenih delov, skrb za sonce in zrak trti (vzgoja na žico, redka saditev), pravočasna odstranitev okuženih jagod (grozdov). Zoper plesen na grozdih uspešno pomaga, če grozdje takoj ko plesen opazimo, poškropimo s četrtodstotno raztopino mazavega mila. Prištejmo še ta uspešni ukrep: Trta bo proti vsaki bolezni bolj odporna, če je v zemlji dovolj fosforne kisline in kalija.

Končno pa še naslednji dostavek. Ponekod je grozdje letos kljub premokremu vremenu še dobro dozorelo, pretežno pa ni mošt dosegel zaželene gradacije. Druga ovira za kakovost pridelka je bila obravnavana gniloba. Taki primeri niso pri nas navadni. Zato so bili vinogradarji ob trgatvi v zadregi, a prepuščeni sami sebi, oziroma napotkom našega tiska. Ni torej čudno, če se ogorčeno sprašujemo, čemu da je v Trstu pri kmetijskem nadzorništvu tako številen aparat. Kaj nam pomagajo številke in popisi, če ni pomoči, ko jo potrebujemo! Kdo naj bi bil pravočasno ugotovil stanje v vinogradih pred trgatvijo, ako ne ta urad?! Namesto pravočasnega primernega pouka, namesto pomoči pri napravi mošta — popolna odsotnost, kot da bi bila to postranska zadeva. Čemu je torej ta pokrajinska ustanova? (Edine napotke za letošnjo trgatev je vinogradnikom dal inž. Pečenko v «Primorskem dnevniku» od 2. t. m.)

Kajsmo gledali po TV

Volilna tribuna

Preprostega italijanskega človeka volitve kaj malo zanimajo, pa naj gre za politične ali pa za upravne, ki so v bitvu tudi in predvsem politične. In kako bi tudi bilo drugače, ko pa se stranke spomnijo nanj le kadar potrebujejo njegov glas, potem ko so volitve mimo pa se zanj ne zmenijo več. Za razgibanje te splošne apatičnosti služi volilna kampanja in k njej je letos tudi televizija pristavila svoj lonček z rubriko «Volilna tribuna». Na njej se bodo zvrstili glavni predstavniki vseh na volitvah nastopajočih italijanskih političnih strank in v času, ki jim je na razpolago (10 minut) podali najprej svoje referate, nato pa 20 minut odgovarjali na vprašanja prisotnih parlamentarnih novinarjev. Vodstvo tribune je v rokah znanega političnega komentatorja Granzotta. Prvi je na tribuno stopil v svojstvu notranjega ministra Scelba, sledil mu je sekretar KD Moro, v četrtek zvečer Michelini za MSI, sinoči pa Togliati za KPI.

Ni naš namen in niti naloga, da bi na tem mestu razpravljali o tem kaj je ta ali oni povedal oz. kaj ni povedal. O tem lahko berete na prvi strani našega dnevnika. Ugotoviti pa hočemo, da se je že po prvih treh nastopih ponovno pokazalo, kako pripravno propagandno sredstvo je lahko televizija, kako neposredno lahko učinkuje na gledalce in poslušalce in kakšno močno orožje za vplivanje na javno mnenje ima zato v rokah tisti, ki dejansko upravlja televizijsko ustanovo kot tako. Sklicevati se na demokratičnost, če se enkrat na štiri leta pusti govoriti preko televizijskih mikrofonov tudi predstavnikom drugih političnih strank (predvsem pa levičarskih), je zaradi tega le pesek v oči naivnežem, saj lahko vladna stranka (v našem primeru KD) in njej sorodne (vštevši one na desnici) uganja (in to tudi vztrajno dela!) svojo ideološko in politično propagando vsak dan v najrazličnejših oblikah in ob najrazličnejših priložnostih, medtem ko drugim in prav predstavljajo te več kot polovico italijanskih volilnih upravičencev) kaj takega ni dovoljeno. Prav, pošteno in demokratično bi zato bilo, če bi se sedanja provizorična «Volilna tribuna» po končanih volitvah spremenila v stalno politično tribuno, da bi se s televizije vsaj od časa do časa slišal tudi glas napredne misli.

«Ljudje ki odhajajo, ljudje ki prihajajo»

Po znatnem vzponu te rubrike v prejšnjem tednu, je njen tokratni nivo zopet nekoliko padel. Interpretacija in režijska zasnova je bila sicer dobra, toda izbira tekstov ni mogla zadovoljiti inteligenčnega povprečja gledalcev. Teksti so bili namreč zopet premalo situacijsko in preveč filozofsko humoristični, posebno Jonescova modernistična satira «Gologlava pevka», ki je bila sicer magistralno podana, vendar za človeka, ki ne more tako hitro slediti besedni igri, skoraj neprebavljiva. S tem pa ni rečeno, da se Jonescovo delo sijajno ne bere in da ni avtor v njem na izredno bister in dovtipen način prikazal puhlost konverzacije in totalno zbeganost misli nekaterih ljudi, ki svojo duševno praznoto skrivajo pod plašč zunanje, navidezne kulturnosti.

«Pri belem konjičku»

Nedeljski večer je izpolnila priljubljena opereta «Pri belem konjičku». Igralsko in režijsko je bila dobro podana, s petjem pa nismo mogli biti zadovoljni, saj pravi pevci v njej niti niso nastopili. Sicer lepe melodije so v izvedbah raznih Agusov, Calderonijev in Sedlakove mnogo izgubile, s tem pa seveda tudi celotna izvedba, ki je slonela zgolj na burkastokomičnih prizorih.

Film «Camillo»

Emmerjev film «Camillo» nikakor ne sodi med pomembnejša filmska dela, vendar se ga prijetno gleda, predvsem zaradi dobre igre Ferzettija in Franca Fabrizija. Zgodba je zajeta iz vsakdanjega življenja tolikih družin in je pretežno grajena na popolnoma različnih značajih dveh mož: eden teži k resnemu delu, drugi pa je nekakšen jtč-firič, sanjač in na pol avanturist, špekulant, ki pa nima sreče. V tem okolju prihaja do malih družinskih tragedij, ki pa jih rešuje služkinja Camilla.

Oživljeni Mario Riva

Tragično preminulega faktotuma pri «Musichieru», Maria Rive, se je televizija spomnila s polurno oddajo, v kateri smo lahko videli nekaj filmanih odlomkov iz priljubljene rubrike, poslušali nekaj izjav njegovih najbližjih sodelavcev in na koncu prizore s pogreba. Oddaja se nam ni zdela posebno vestno pripravljena, sicer pa se ob njej postavlja tudi vprašanje, če je tak način izkazovanja pietete do človeka, ki je za televizijo mnogo pomenil, primeren, posebno še v tako kratki časovni oddaljenosti od njegove prezgodnje in tragične smrti.

Seveda ne v smislu Vernovega «Potovanja v središče Zemlje»

Štiri oceanografske ladje na poti k vrtanju gornje zemeljske plasti

Čeprav že vedo, kje bi bil najprimernejši kraj, ga temeljiteje izbirajo - Načrt: skozi 4.000 m vode in 5.500 m trde skorje do vrha domnevnega 1000 km debelega «plašča»

V zadnjih nekaj letih je človek malone spoznal svoj dom — Zemljo. Povzpel se je na njen najvišji vrh, na 8.840 visoki Mount Everest, letos se je Piccard mlajši potopil do največje globine v področju Marjanskega otočja, kjer je z batiskafom «Trieste» prispel na 11.000 in nekaj metrov globine. Še več, spoznal je pobliže tudi Antarktiko itd. Hkrati s tem je z balonom šel 31 km visoko, z letalom «X-15» pa dosegel nov rekord v višini 44.9 km. Da ne govorimo še o umetnih satelitih, o sovjetskem uspehu izstrelitve rakete na Luno in o dveh malih umetnih planetih, ki sta ju enega Američani, drugega Sovjeti pognali okoli Sonca. Skratka ogromni uspehi.

Toda vtem ko je človek tako daleč segel v višine, so njegovi uspehi glede spoznavanja notranjosti Zemlje hudo skromni. Doslej je človeku uspelo navrtati zemeljsko skorjo komaj do 8 km in pol, in sicer pri nekih petrolejskih vrtinah v Pecos Coutyju v Texasu leta 1959. Brez dvoma je 8 km in pol globoka vrtina tehnično nekaj velikega, toda kaj je to v primeri s 6.372 km, kolikor znaša razdalja med površino Zemlje in njenim središčem.

Potemtakem pozna človek notranjost Zemlje bolj slabo. To pomanjkljivost so v precejšnji meri popravili geologi, ki z raznimi spektralnimi analizami dokazujejo, kako je Zemlja sestavljena. Znanost, ki se ukvarja s potresi, znanost, ki se ukvarja z magnetizmom Zemlje, razni gravitacijski zakoni in še marsikaj, vse to je znanosti dalo sled ali potrdilo domnevo o sestavi Zemlje in zato nam geologi pravijo, da je naš planet sestavljen iz vrste koncentričnih sferičnih plasti raznih debelosti in da so notranje plasti sestavljene iz vedno težjih snovi. Vrhnja ali zunanja plast, dejansko naša zemeljska skorja, po kateri hodimo in ki nam daje možnost življenja, je debela kakih 16 km. Čeprav poznamo na Zemlji že na desetine elementov in na deset tisoče snovi, je zemeljska skorja v glavnem sestavljena iz dveh glavnih elementov in sicer iz silicija in aluminija. Ta plast — skorja — pa ni povsod enako debela in onih 16 km ki smo jih navedli, predstavljajo nekakšno srednjo mero, kajti ponekod je ta plast tudi 30 km debela, ponekod pa komaj 5 ali celo manj kilometrov. Pod vrhnjo trdno plastjo je kakih tisoč kilometrov debel «plašč», ki ga sestavljajo v glavnem silicij, železo in magnezij. Za tem «plaščem» je 1.700 km debelo «zunanje jedro» Zemlje, ki ga sestavljajo v glavnem žveplene spojine in razni oksidi in za katerega menijo, da je v mehkem stanju. Končno ostaja še 1.750 km debelo jedro, ki ga sestavljajo izključno kovine, predvsem železo in nikel.

Čeprav smo ves čas govorili, kot bi vse to bilo matematično točno, moramo tu ponovno poudariti, da gre še vedno le za trditve, ki temeljijo na posrednih dokazih, kajti človeku še ni uspelo te trditve povsem konkretno dokazati.

Človeka je notranjost Zemlje vedno mikala in na račun tega imamo vrsto poljudnoznanstvenih del in tudi namišljenih potovanj v središče Zemlje, med katerimi je prav gotovo najboljše Vernejevo «Potovanje v središče Zemlje», ki je bilo prikazano tudi na platnu, ko je skupina drznih raziskovalcev skozi žrelo ugaslega vulkana prodrla prav v središče Zemlje in jo je nato ponovno oživeli vulkan spet pognal skozi drugo vulkansko žrelo spet na površje. Seveda je to možno le v filmu in v bujni fantaziji Julesa Verna...

Seveda se znanost na to ne ozira, niti ne more zadovoljiti s hipotezami in domnevami in bi rada konkretno otipala, kakšna je notranjost Zemlje. Utopistično bi bilo misliti, da bi človeku kdaj koli, pa čeprav čez tisoče let z kdo ve kakšnimi tehničnimi sredstvi uspelo prodreti prav do središča Zemlje, kajti ovir je mnogo in preveč in so takšne, da se ne dajo kar tako premagati. Morda je ena največjih ovir — vročina. Znano je, da se, da se temperatura Zemlje na vsakih 33 metrov poveča za 1 stop. C. Potemtakem bi pri obilnih treh kilometrih globine prišli že do vrelišča, to se pravi do 100 stopinj C. Pri 50 km bi bila vročina že tolikšna, da bi se začele skale topiti. Pri 100 km pa bi bila že vsa snov v tekočem stanju. V kolikor bi zakon o 1 stopinji povečane temperature na vsakih 33 metrov globine obveljal do središča, bi v središču Zemlje vročina znašala 200.000 stopinj, kar pa je nemogoče, kajti v tem primeru bi se zaradi notranjega pritiska naš planet raztreščil na koščke. Zato si znanstveniki ralagajo to takole: Temperatura se v smeri središča Zemlje sicer veča, vendar ne v stalni progresiji, pač pa so vmes nekakšni presledki, tako da računajo, da znaša v središču Zemlje temperatura okoli 6.000 stopinj C, kar bi ustrezalo temperaturi na površju Sonca.

Če se torej ne da govoriti o vrtini, ki bi segla do središča Zemlje, je povsem možno, da bi človek prevrtal vsaj vrhnjo plast — zemeljsko skorjo, za katero smo rekli, da je 16 km debela. To bi bilo tem laže, če bi začeli zemeljsko skorjo vrtati nekje na oceanu, kajti s tem bi si delno prihranili več tisoč metrov vrtanja, kolikor pač znaša globina morja. Znanstveni računi pravijo, da bi bilo najprimerneje začeti vrtanje na površini okoli 4.800 metrov globokega morja, kajti preostalo bi komaj kakih 5.500 metrov debeline trde zemeljske skorje in sicer ne osnovi povsem uveljavljene hipoteze znanega hrvaškega znanstvenika Mohorovičića o geološki nestrnjenosti zemeljske skorje ,ki nosi ime «Moho».

Zamisel za konkretno izvedbo tega načrta se je rodila v marcu 1957, ko sta jo predložila znanstvenika Harry Hess in Walter Munk. Ameriška znanstvenika sta ustanovila tudi širši odbor znanstvenikov s pomočjo svojih kolegov načrt prikazala na kongresu mednarodne zveze za geodezijo in geofiziko v Torontu v Kanadi jeseni leta 1957. V naslednjih treh letih je prvotna zamisel zadobila konkretnejše oblike in priprave za njeno izvedbo so v polnem teku. ?

Po tem načrtu je najprimernejši kraj za vrtanje zemeljske skorje neko področje 320 km severno od Portorica, kjer je morje 4 km globoko, trdna skorja spodaj pa debela 5.500 metrov. Podobni kraji so tudi južno od San Diega v Kaliforniji in severovzhodno od Clippertona Islanda. Oceanografske ladje «Vema», «Bear», «Gibbs» in «Hidalgo» so že na poti, da bi odkrile najprimernejše mesto. Kot vedno, znanstveniki nimajo na razpolago dovolj sredstev, saj gre za stroške več desetin milijonov dolarjev. Toda naključje je tem znanstvenikom priskočilo na pomoč, kajti petrolejske družbe «Continental», «Union», «Shell» in «Superior» so izdelale posebno vrtalno napravo, ki bi jo rade temeljiteje preizkusile in so jo zato skupno s posebnim 80 m dolgim splavom odstopile tej znanstveni skupini. Pa še nekaj. Te petrolejske družbe bi verjetno ne bile tako «velikodušne», če bi ne zvedele, da so leta 1958 pri sovjetski znanstveni akademiji ustanovili «Odbor Moholе», ki ima vprav podoben namen, kot skupina ameriških znanstvenikov. Da bi Sovjetska zveza ne prehitela Zahoda, so «velikodušno» dali na razpolago že nekoliko preizkušene vrtalne naprave in tako bo na račun tega tekmovanja človek vendarle prevrtal vsaj vrhnjo plast Zemlje, kajti globlje vrtanje proti središču Zemlje bo še dolgo ostalo — utopija.

Kratke kulturne vesti

Kongres Zveze prevajalcev Jugoslavije

Danes zjutraj se v makedonski prestolnici Skoplju začne četrti kongres Zveze prevajalcev Jugoslavije. Na tem zasedanju, ki bo trajalo tri dni, bodo jugoslovanski prevajalci razpravljali o vrsti problemov. O pomenu prevajanja bo govoril slovenski slovstveni kritik in prevajalec Božidar Borko, dr. Ilija Kecmanović je pripravil referat o prispevku prevajalcev h kulturi jugoslovanskih narodov in še posebej o nalogah ki so še ostale prevajalcem na področju srbskohrvatskega jezika pri posredovanju pomembnih del iz svetovne kulture. Ta referat bosta dopolnila koreferata za Slovenijo in Makedonijo, tako da bo s tem podan popoln pregled, kaj se v jugoslovanskem prevodnem slovstvu še pogreša iz svetovne literarne zakladnice.

Hkrati s to tematiko bo na kongresu obdelan tudi problem prevodov iz tujega tehničnega slovstva, saj je razumljivo, da je pri tolikšnem znanstvenem napredku nujno, da se prevede v slovenščino ,makedonščino ali srbohrvaščino tu vsaj najvažnejša in seveda najboljša tuja strokovna literatura, ki obravnava najsodobnejšo tehniko in znanost.

Milijoni za umetnine

Predvčerajšnjim so v londonski galeriji Sotheby razprodali na dražbi umetniških slik v skupni vrednosti 429 tisoč funtov šterlingov, kar je v naši valuti okoli 760 milijonov lir. Lastnik teh umetnin je bil Američan Jacques Sarlie, ki je rekel, da bo izkupiček služil za kapital «ustanove», ki naj bi služila za pomoč potrebnih umetnikov.

Na razprodaji je najvišjo ceno dosegla slika «Femme accroupie», ki je ena zelo znanih del slikarja Picassa. Kupec je zanjo plačal 48 tisoč funtov, kar je enako 84 milijonom lir. Slika «Femme au miroir» (Braque) je novega kupca stala 42 tisoč funtov, ali 73 milijonov lir, kupil pa jo je ameriški bogataš Erwin Goldschmidt. Modiglianijev portret kiparja Miecaminova so prodali za 38 tisoč funtov (66 milijonov lir).

Na prodaj je bilo še več Modiglianijevih, Picassovih in Rouaultovih slik in vse so dosegle zelo visoke cene, vendar tokrat ni bil na dražbi dosežen lanskoletni rekord, ko so za eno sliko plačali kar 96 milijonov lir.

HOROSKOP

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Potrebna je velika finančna previdnost. Ne mešajte se v popolnoma nekoristne avanture. Precejšnja zdravstvena uravnovešenost.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Branite vaše ideje, čeprav to ni lahko. Zopet boste našli osebno zadovoljstvo. Omejite se pri kajenju. Možnost prehlada.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Vaše poteze morajo biti premišljene, da ne bo slabih posledic. Nepričakovane novice od pozabljenega prijatelja.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Vaše odločitve ne smejo biti odvisne od trenutnih nagibov. Srečne ure z osebo, ki vam je pri srcu. Zdravje odlično.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Nagnjeni ste k hazardiranju. Bodite previdni pred kompromitiranjem. V družini bi hoteli vplivati na vaše čustvene zadeve.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Zaradi neizpolnjene obljube boste morali premostiti znatne težave. Ne prikrivajte odvratnih intrig. Neko pismo vas bo pomirilo.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Nepripravljenost vam utegne pokvariti vse načrte. Izogibajte se dvoumnim situacijam. Potrebovali boste zdravniško pomoč.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Če morete odložite nameravano potovanje. Dobro pretehtajte predloge osebe, ki ste jo komaj spoznali. Prehodni glavobol.

STRELEC (od 23.11. do 20. 12.) Nepredvidenemu uspehu bo sledil prav tako nepredviden neuspeh. Ne sodite napačno prijateljev, ki ne delijo vaših stališč.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Nadrejeni vas bolj upoštevajo kot si mislite. Če vlada v družini napetost, bodite popustljivi. Odlična moralna forma.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Drobni problemi vas bodo zaposlili. Navdihi osebe, ki jo ljubite, bodo vplivali na vaš značaj. Z zdravjem vse v redu.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Potrebovali boste pomoč vplivne osebe. Prijeten večer v družbi običajnih prijateljev.

RADIO TELEVIZIJA

Sobota, 15. oktobra 1960

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba; 11.45: Vrljak, pisani odmevi naših dni; 12.30: Za vsakogar nekaj; 15.30: Dobrodošli! Plošče prvič v zraku; 14.45: Mali ansambli; 15.30: «Zet gospoda Poirier», veseloigra; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Po davnih cestah; 18.15: V svetu kulture; 18.30: Antonin Dvorak: Slovanski plesi; 19.00: Pomenek s poslušalci; 19.20: Glasbeni variete; 20.00: Sport; 20.40: Slovenski oktet; 21.00: «NEVERJETNO TODA RES», radijska zgodba, nato jugoslovanske ritmične melodije; 23.00: Orkester Buddy Greenman.

Trst

12.25: «Treja strana»; 14.15: Glasbeni koncert; 14.55: Kraljice Valkirije; 15.30: Tekmovanje deželnih zborov «A. Illersberg» (registracija iz Vidma).

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 12.00: Glasba za vas; 13.40: Igrajmo se ritmi od tu in tam; 14.30: Primorski tednik; 14.40: Priljubljene operne melodije; 15.10: Zabavna glasba; 15.30: Tem na Gorenijskem — vesel napev; 16.00: Dunajske melodije; 16.30: Dogodki in odmevi; 16.45: Skladbe F. Chopina (pianist Carlo Zecchi); 17.00: Mozaik ritmov in pesmi; 17.40: Igra orkester RTV Beograd; 18.00: Prenos RL; 19.00: Poje Narciso Parigi; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba.

Nacionalni program

6.30: Vreme na italijanskih morjih; 7.00: Jutranja glasba; 9.00: Melodije iz operet; 9.30: Jutranji koncert; 11.00: Werner Mueller in njegov orkester; 11.30: Pevci lahke glasbe; 12.00: Poje Sergio Bruni; 16.45: Komorna glasba; 17.20: Programi italijanske folklorne glasbe; 17.40: Jutrišnji športni dogodki; 18.25: Zrebanje loterije; 20.00: Vesele pesmi; 21.00: Magična flauta; 21.20: Radijska drama «Herojev zaton»; 22.10: Bob Crosby in njegov orkester; 22.45: Mednarodni kabaret; 23.15: Plesna glasba.

II. program

9.00: Jutranja glasba; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 14.00: Sami z glasbo; 14.45: Parada orkestrov; 15.40: Kratek simfonični koncert; 16.15: Italijanske ljudske pesmi; 17.00: Album pesmi; 17.30: Orkester Maria Migliardija; 18.30: Plešite z nami; 20.30: Giuseppe Verdi: Aida.

III. program

17.00: Instrumentalne skladbe Franza Schuberta; 18.30: Romantični ples; 19.30: Honegger — «Monopartita» za orkester; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Komedija v enem dejanju «Iskrena»; 22.55: Panorama glasbenih festivalov; 23.45: Lirike Edmunda Spencerja in Williama Shakespeareja.

Slovenija

8.05: Glasba med delom; 8.30: Nekaj slovenskih samospevov; 9.25: Za ljubitelje modernih ritmov in popevk; 10.15: Zvočni mozaik; 11.00: Parada plošč; 11.50: Otroci izbirajo pesmice; 12.00: Ansambel Srečka Dražila; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Zabaven opoldanski spored; 13.30: Kar po domače; 13.50: Slovenski operni pevci pred mikrofonom; 14.20: Sport in športniki; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00: Koktaji iz zabavnih napevov; 16.40: Ženski pevski zbor France Prešeren; 17.45: Iz filmov in glasbenih revij; 18.15: Poje Slovenski oktet; 18.30: Pozdrav z gora; 18.45: Okno v svet; 20.00: Že križek prepeva... Napevi z naših goric; 20.30: Rezervirano za feature o zabavni glasbi «Veliko denarja za majhne pesmi»; 21.30: Melodije za prijeten konec tedna; 22.15: Oddaja za naše izseljence. 23.05: Do polnoči v plesnem ritmu.

Imate pokvarjen televizor?
TELEFONIRAJTE na 24018
Specializirani tehniki
tvrdke
«Radio TREVISAN»
Vam zagotavljajo takojšnjo intervencijo

Ital. televizija

13.00: TV šola. 17.00: Program za otroke; 18.30: Dnevnik in žrebanje loterije; 18.50: Ljudje in knjige; 19.10: Skrivnostna živalska (tropične ribe); 19.25: Zagonetke in tragedije zgodovine; 19.55: Teden v svetu; 20.08: Sedem dni v parlamentu; 20.30. Dnevnik; 21.05: Canzonissima, 22.05: Alfred Hitchcock «Jeklena pijuča»; 22.30: Safari; 22.55: dnevnik.

Jug. televizija

Beograd 18.00: Prenos predstave z Marionetnega gledališča v Beogradu; 20.00: TV dnevnik. Ljubljana 20.15: Kratki film; 20.30: Prenos zabavne prireditve iz Opatije.

Goriško-beneški dnevnik

Goriški predlog mešani komisiji v Portorožu

Meščani želijo otvoritev prehoda v Ul. sv. Gabrijela

Od vseh dosedanjih bi ta prehod najbolj ustrezal potrebam koristnikov propustnic v Gorici

Ker te dni zaseda v Portorožu stalna mešana komisija za izvajanje videmskega sporazuma o maloobmejnem prometu, izkoriščamo priliko, da znova osvetlimo enega izmed zelo važnih vprašanj, ki bi ga po našem mnenju morala reševati omenjena komisija, to je otvoritve novega prehoda druge kategorije za osebe in vozila v Ul. sv. Gabrijela, ki se v Novi Gorici nadaljuje v Erjavčev drevored. V naše uredništvo je pred meseci, ko se je prvič pojavila vest o otvoritvi tega prehoda, telefoniralo več oseb, med katerimi so bili tudi nekateri lastniki javnih lokalov, ki so se živo zanimali za to zadevo in izrazili vročo željo, da bi se to čimprej zgodilo. Tudi iz razgovora z ljudmi, ki prebivajo v mestu, smo prišli do spoznanja, da je otvoritev prehoda na tem mestu zelo potrebna, ker je veliko bližji, kot pa vsi sedaj veljavni prehodi v mestu, in sicer pri Solkanu, na Pristavi, Rdeča hiša in pri Šempetru. Vrhu tega so navedeni prehodi, ki so sedaj v rabi, zelo oddaljeni od Nove Gorice, ki postaja za Goričane iz dneva v dan vedno bolj mikavna.

Otvoritev tega prehoda je zelo enostavna zadeva in je samo stvar dogovora v komisiji, da sedanjim prehodom druge kategorije, ki jih je samo v Gorici precej, pridruži še eden, ki bo za meščane bolj pri roku, kot vsi ostali. Italijanska delegacija v mešani komisiji bi napravila Goričanom veliko uslugo, če bi ta predlog predložila, ker je v bližini Ul. sv. Gabrijela železniška postaja, tam blizu pa nameravajo v najkrajšem času zgraditi tudi avtobusno postajo, kar je izrednega pomena za vse tiste, ki se zaradi opravkov in na izlete vozijo s tradicionalnimi prometnimi vozili.

Komemoracija Michelstaedterja

V ponedeljek 17. oktobra bo v občinski sejni dvorani v Ul. Crispi komemoracija uglednega meščana, po katerem nosi ime ena izmed ulic Carla Michelstaedterja, ki je umrl pred 50 leti. Govoril bo profesor univerze iz Urbina Carlo Bo.

—«»—

Izlet SPD

Odbor Slovenskega planinskega društva opozarja vse tiste, ki bi se radi v nedeljo 16. oktobra udeležili izleta v Čedad in k jezeru Cavazzo, naj se takoj vpišejo v kavarni Bratuš.

Stališče KPI in PSI do letališča v Ronkah

V sredo 12. oktobra so se sestali predstavniki federacij Socialistične stranke Italije in Komunistične partije Italije in proučili vprašanje letališča v Ronkah, ker so višji organi odpovedali finansiranje del za izboljšanje in razširitev tega letališča. Predstavniki obeh strank so se seznanili z namerami ravnateljstva letališkega konzorcija, da začne z deli, ki bi dovedla do razlastitve zemlje tamkajšnjih kmetov, in sta mnenja, da se ne more na takšen neresen način začeti s tako pomembnim delom za obnovo deželnega gospodarstva. Takšen korak je mogoče napraviti samo v primeru, da bo država konkretno pomagala deželi z dograditvijo začetnih del, predvsem pa z izplačilom odškodnine razlaščenim kmetom, da se preprečijo številne družinske tragedije.

Omenjeni federaciji poudarjata, da je delo sicer treba dokončati s pomočjo državnega finansiranja, vendar pod pogojem, da se zaščitijo interesi tamkajšnjih kmetov in da se opozorijo prebivalstvo, politične organizacije ter gospodarske ustanove, da je še bolj važna ustanovitev avtonomne dežele Furlanija - Julijska krajina.

—«»—

Aretacija

Včeraj ponoči ob 2 so obvestili nočni oddelek leteče policije, da je v Ul. Crispi močno vinjen težak 40-letni Sergio Klansig iz Ul. Formica štev. 37, Moža so odpeljali v sodnijske zapore in ga prijavili sodišču zaradi hude vinjenosti.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna Alesani, Ulica Carducci št. 12, tel. 22-68.

Seja odbora trgovinske zbornice

V Krminu bodo zgradili paviljon za stalno razstavo pohištva

Stališče trgovinske zbornice do ronškega letališča in vojaških uslug

Odborniki trgovinske zbornice so bili včeraj v Krminu, kjer jih je sprejel župan dr. Godeas. Pregledali so zemljišče, ki ga je tamkajšnja občinska uprava dala na razpolago za gradnjo paviljona, v katerem bo stalna pokrajinska razstava pohištva. Predsednik trgovinske zbornice se je najprej zahvalil županu za prostor, potem pa je sporočil, da je ministrstvo za industrijo in trgovino že odobrilo sklep trgovinske zbornice, da se zgradi ta objekt. Ker bodo načrt v kratkem dokončali, se predvideva, da tudi s pričetkom del ne bodo dolgo zavlačevali.

Ob prisotnosti predstavnika goriškega župana dr. Galarottija se je odbor sestal v dvorani krminskega občinskega sveta. Predsednik je odbornikom sporočil, da je deveta komisija za industrijo v senatu odobrila zakonski osnutek, ki ga je svoj čas predložil poslanec Martina, o povečanju finančnega prispevka trgovinski zbornici za njene upravne stroške pri vodenju proste cone.

Stalna komisija za kmetijstvo in gozdarstvo pri trgovinski zbornici je proučila tudi ukrepe, ki težijo za modernizacijo letališča v Ronkah in ugotovila, da bi razlastitev kmetov, ki so lastniki rodovitnih njiv, kamor se bo letališče razširilo, prizadejala občutno škodo našemu kmetijstvu, ker so za razlastitev 184 ha nakazali samo 184 milijonov. Po mnenju zgoraj omenjene komisije, naj se za razlastitev te zemlje določi najmanj 500 milijonov.

Stalna komisija za kmetijstvo je proučila tudi vprašanje vojaških uslug in sklenila, da se takoj izdela zakon o poravnavi nastale škode, da se ocenjena škoda čimprej poplača, prizadete kmete naj se razreši plačevanja vseh davkov in dodatnih davkov za zemljišča in kmetijske dohodke.

Izpred okrožnega sodišča

Povoženi pešec je umrl zaradi srčne kapi

Motociklistu so obtožbo nenamernega umora spremenili v obtožbo nenamernih poškodb

Dne 8. junija 1958 ob 17.30 se je v Gradiški pripetila prometna nesreča, katere žrtev je bil 69-letni Eligio Plez. Nesrečo je zakrivil 28-letni podporočnik Alessandro Allegrozzi, ki je v času nesreče služil v Čedadu pri 76. polku. Allegrozzi se je moral na včerajšnjem zasedanju okrožnega sodišča zagovarjati zaradi smrti omenjenega Pleza, ki je podlegel poškodbam. Allegrozziju je obtožnica očitala, da je vozil neprevidno, da ni trobil in da se ni pravočasno ustavil.

Obtoženi Allegrozzi je prihajal iz Krmina in je bil namenjen skozi Zagraj v Tržič. Potoval je na vespi, ki je bila last nekega njegovega kolega. Z njim se je vozila zaročenka 26-letna učiteljica Maria Paoletič iz Čedada. Čeprav je bilo lepo vreme in so Pleza zagledali na daljavo kakih 50 metrov, Allegrozzi ni preprečil nesreče. On je sicer trdil, da je zatrobil in da je skušal vespo zaustaviti, toda priče teh izjav niso potrdile. Obratno, trdile so, da Allegrozzi ni poskušal ne enega ne drugega. Z vespo je Pleza podrl in ga vlekel kakšnih 30 metrov s seboj. Ko se je končno ustavil se je tudi vespa prekucnila in rezultat je bil ta, da so morali vse tri, Pleza, Allegrozzija in Paoletičevo prepeljati v goriško bolnišnico. Najhuje je bil ranjen Plez, ki je imel poleg polomljenih rok in reber tudi več drugih manjših prask. Zdravniki so domnevali, da je podlegel poškodbam tudi zaradi zloma lobanje. Isto so domnevali tudi za Allegrozzija, dočim je Paoletičeva dobila samo nekaj lažjih prask.

Dne 29. januarja letos se je o tej zadevi že razpravljalo pred sodiščem. Allegrozzi je bil obtožen nenamernega umora. Na razpravi je njegov zagovornik dr. Luzzatto zahteval, da se zasliši dr. Sussi kot posebni izvedenec obrambe. Sodišče je na to izjavo res pristalo in včeraj so na podlagi novih zdravniških izvidov o zadevi še enkrat razpravljali. V svojem poročilu je dr. Sussi izjavil, da Plez ni umrl zaradi dobljenih poškodb, ampak zaradi srčne kapi. Plez je namreč že prej bolehal na srcu. Sodišče je zaradi tega spremenilo obtožbo in Allegrozzi se je moral zagovarjati ne več zaradi nenamernega umora, temveč zaradi nenamernih poškodb. Ta prekršek pa je z zadnjo amnestijo oproščen in sodišče je ustavilo sodni postopek proti Allegrozziju. Branil ga je dr. Luzzatto.

—«»—

○ Poveljstvo mestnih stražnikov sporoča, da bodo v nedeljo 16. oktobra od 14. ure dalje do konca avtomobilske gimkane, ki jo organizira italijanski Rdeči križ, zaprti za promet vsi dohodi na Grad in Drevored d'Annunzio.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 16.30: «Trnova postelja», R. Burton, B. Rush.

VERDI. 16.30: «Izgubljeni svet», M. Renie, C. Rains, cinemascope v barvah.

VITTORIA. 17.15: «Lov na moža», S. Mondanini, M. Carotenuto, v barvah.

CENTRALE. 17.00: «Skrivnost treh celin», M. Hyer, C. Thompson, v barvah.

MODERNO. 17.00: «Dvoboj na Atlantiku».

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 13 stopinj ob 12. uri, najnižja 2,8 stopinje ob 5.30. Vlage 90 odstotkov. Včeraj do 17.30 je padlo 3 mm dežja.

Zimski vozni red Ribijevih avtobusov

GORICA—ŠTEVERJAN—MEDANA

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.—, 12.45 in 16.—.
odhod iz Medane ob 8.—, 13. uri in 45 in 17.—.
Ob praznikih:
vozi avtobus samo do Števerjana po naslednjem urniku: odhod iz Gorice ob 14.30, 16.30, 18.30.
odhod iz Števerjana ob 15.—, 17.—, 19.—, 22.30.

TRBIŽ—BOVEC—TOLMIN—GORICA

Ob delavnikih in praznikih:
odhod iz Trbiža ob 5.15.
odhod iz Gorice ob 16.30.
V zimskem času ko je prelaz Predil zaprt:
odhod iz Bovca ob 7. uri.
odhod iz Gorice ob 16.30.

GORICA—LOKVE

Avtobusi vozijo samo ob praznikih in nedeljah v zimskem času:
odhod iz Gorice ob 8.— in 13.30.
odhod iz Lokev ob 12.— in 17.—.

GORICA—DOL—TRST

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.15 in 13.30.
odhod iz Trsta ob 13. uri in 19. uri.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice ob 7.30 in 13. uri.
odhod iz Trsta ob 12.30 in 19.30.

GORICA—TRŽIČ (Čez Gradiško)

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 6.45, 7.45, 11.30, 12.10, 12.45, 13.30, 16.00, 18.30.
odhod iz Tržiča: (izpred Solvay) 17.10, (izpred ladjedelnice) 17.15, 19.35, (z glavnega trga) 7.40, 9.00, 11.00, 12.50, 14.00, 17.20, 19.45.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice: 8.00, 12.30, 15.00, 19.00.
odhod iz Tržiča (trg): 9.00, 13.30, 16.00, 20.10.

GORICA—TRŽIČ (Čez Doberdob)

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7. uri, 13.50 (vozi od Devetakov) in 19.10.
odhod iz Tržiča (trg) ob 7.50, 12.50, 17.20.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice: 13.30, 18.45.
odhod iz Tržiča: 14.40, 19.40.

GORICA—TRŽIČ (Čez Jamlje)

Avtobus vozi samo ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7. uri.
odhod iz Tržiča ob 17.20.

GORICA—OSLAVJE—ŠTEVERJAN

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.00, 7.20, 10.00, 12.45, 16.00.
odhod iz Števerjana: 7.50, 8.35, 10.30, 14.20, 17.35.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice ob 14.30, 16.30, 18.30, 22.00.
odhod iz Števerjana ob 15.00, 17.00, 19.00, 22.30.

GORICA—GROJNA—ŠTEVERJAN

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.00, 12.30, 13.30, 18.00, 19.15.
odhod iz Števerjana ob 7.00, 7.30, 13.00, 14.15, 18.30, 19.45.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice ob 15.30, 17.30.
odhod iz Števerjana ob 16.00, 18.00.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Jutri dirka po Lombardiji

Bo «Sormanski zid» preprečil skupni prihod na cilj?

Člana komisije Magni in Cinelli sta bila proti vključitvi tega odseka v progo dirke

MILAN, 14. — Sedaj, ko je «Sormanski zid» vključen v progo dirke po Lombardiji, se pojavlja predvsem vprašanje, ali bo ta del proge opravil to, kar se od njega pričakuje, da bi namreč dirkače razpršil ter tako preprečil, da ne bi prišli vsi skupaj istočasno na cilj. V preteklih dneh je bilo zaradi te strmine dosti polemik: združenje profesionalnih dirkačev je grozilo s stavko, ker se je zdel vzpon prehud, spust pa prenevaren zaradi prečnih žlebov, zaradi ozke ceste (2 m) in zaradi ceste same, na kateri seveda ni asfalta. Tisti dirkači, ki so prišli na vrh, so dajali zelo pesimistične izjave, nekateri so govorili, da ni naprodaj primernih razmerij za 22-odstotno strmino, drugi so rekli, da je težava zlasti v tem, ker ni niti ene same točke, kjer bi se človek lahko malo oddahnil na 2,5 km dolgem zadnjem delu strmine, potem ko tudi ostali štirje kilometri prej niso lahki. Anquetil, ki je zmagal v dirki na kronometer v Luganu, je tudi napovedoval, da se dirke ne bo udeležil, ker je spust z vrha «Sormanskega zidu» preveč nevaren.

Do odobritve tega dela dirke ni prišlo tako lahko. Ko se je komisija profesionalcev, ki je progo pregledala, včeraj zvečer sestala, je progo odobrila z zelo tesno večino: trije proti dvema. Fiorenzo Magni in Cinelli sta bila proti vključitvi «Sormanskega zidu», ker se jima zdi, da je spust v primeru slabega vremena nemogoč.

Vsekakor prevladuje mnenje, da bo «Sormanski zid» opravil svojo funkcijo, ker je zares težak, kot doslej še nobena strmina, kar se jih je pojavilo v profilih kake kolesarske dirke. Splošno se domneva, da bo ta vzpon napravil krepko selekcijo; računajo, da bo samo pet ali šest dirkačev lahko zvozilo vso strmino in da bo torej v Milan prispela skupinica največ petih ali šestih dirkačev. Edini dirkač, ki je res zadovoljen s to novostjo v dirki po Lombardiji, je Massignan, ki upa, da bo ponovil — seveda z več sreče — svoj podvig z letošnje dirke po Italiji, ko je vozil na Gavio.

Vendar pa imajo za glavne favorite svetovnega prvaka Van Looya, ki se zna tudi v strminah zelo dobro braniti in ki se je na dirko pripravljal z udeležbo na berlinski šestdevetnik dirki, Ronchinija, ki je skupaj z Van Looyem zmagal na zadnjih dveh dirkah po Lombardiji, Massignana, Graczyka, Nencinija, Daemsa, Defilippisa in Battistinija.

Na dirko po Lombardiji so povabljena še sledeče moštva:

Emi: Moser, Fornara, Pellegrini, Kazianka, Pintarelli, Bonariva, Metra, Guargauglini, Chiti, Guazzini.

Carpano: Defilippis, Nencini, Conterno, Pizzoglio, Martin, Minetto, Ciacc., Desmet (Belg.), Van Aerde (Belg.), Molenaers (Belg.).

Liberia: Anglade (Fr.) Scribante (Fr.), Selic (Fr.), Milesi (Fr.), Dotto (Fr.), Faucher (Fr.), Bisilliat (Fr.), Polo (Fr.).

Fynsec - Helyett: Anquetil (Fr.), Darrigade (Fr.), Graczyk (Fr.), Stablinski (Fr.), Groussard (Fr.), Cloarec (Fr.), Forestier (Fr.), Lelan (Fr.), Elliott (Ir.), Stolker (Hol.), Niesten (Hol.), Couvreur (Belg.).

—«»—

Na teku 19. 10. v Beogradu letos tudi tuji atleti

V tradicionalnem nočnem teku, ki je vsako leto 19. oktobra na navečer obletnice osvoboditve Beograda, bodo letos prvič sodelovali tudi inozemski lahkoatleti. Poleg Jugoslovanov Mihaliča, Štritofa, Stojanoviča in drugih se bodo teka udeležili tudi Grki Papavasiliu, Poljaki Kijernevič, Furtok in Novakovski in Francoza Lucas in Addeche.

Šport na «Mladinski dan»

Športni nastopi na jutrišnji *«Mladinski dan»* se bodo vrstili po sledečem sporedu:

Ob 9. uri **NAMIZNI TENIS.** Moštva bodo razdeljena v tri skupine:
skupina A: Koper, Gorica;
skupina B: P.d. Škamperle, Sovodnje;
skupina C: Škedenj, Pevma.
Zmagovalec vsake skupine se uvrsti v finale, kjer igra vsak z vsakim.

Ob 9. uri bo tudi **STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO;** najboljši Tržačani se bodo pomerili s koprskimi strelci.

Ob 12. uri **ODBOJKA.** Najprej je na vrsti tekma Taborniki - Gorica, ob 12,30 Škamperle - Gorica ob 13. uri Škamperle - Taborniki.

Ob 14. uri **NOGOMET.** Nastopita moštvi Zarja in Sovodnje.

—«»—

Ob 16,30 pozdravi, nato sledi kulturni spored in končno prosta zabava in ples.

Četrto kolo nogometnega prvenstva

Za prve tri lažja naloga Kako bo opravil Milan?

V Juventus zopet nastopi Sivori, v Spal pa prvič Taccola

V nedeljo se bo videlo marsikaj na tekmi Sampdoria - Milan. Predvsem se bo pokazalo, ali je Sampdoria, doslej še ne premagana, vendar ranljiva. Cucchiaroni najbrž ne bo igral in ga bo nadomestil Toschi, verjetno pa bosta spet nastopila Vicini kot levi krilec in Rosin v vratih. Milan je že določil svojo postavo. Zdi se, da je moštvo vigrano in tudi duševno na mestu. Vsekakor pa bo tekma pokazala, ali bo odslej Milan hodil bolj po poti, kot jo je nakazal preteklo nedeljo v tekmi z Bologno, ali pa se bo na tujem dogajalo tako, kot nedeljo prej v Padovi.

Juventus ne bi smela imeti prehudih skrbi za tekmo s Catanio, zlasti zato, ker bo spet igral Sivori, brez katerega, je res v moštvu nekaj manjkalo. To se je videlo v ne preveč prepričljivih nastopih v prvenstvu in seveda tudi v tekmi v Sofiji. Igral bo tudi Stacchini, medtem ko ne bo Emolija in Cavassorija. Mogoče tudi Cervato ne bo mogel igrati in bi ga nadomesti Sarti, tako da bi moral potem nastopiti tudi Burgnich. — Catania se pripravlja, da zlasti zadrži Charlesa, kar pa pomeni, da bi bil Boniperti bolj prost; če je ta taktika brez nevarnosti, je pa drugo vprašanje.

Ali bo Padova na svojem igrišču opravila s Fiorentino tako kot pred dvema tednoma v Milanom? Ne bi bilo nemogoče, čeprav je skoraj neverjetno, da bi mogla zmagati s tako visokim rezultatom. — Fiorentina doslej res ni posebno zadovoljila. Jutri bo spet igral «stari» Chiappella. Novi srednji napadalec «oriundo» Antoninho sedaj še ne bo igral, pač pa mogoče že prihodnjo nedeljo.

Bari bo na domači tekmi proti Leccu verjetno postavil na igrišče svojo standardno postavo. Slabše pa je za goste, ki bodo morali nastopiti brez svojih prvih branilcev.

Zanimiva bo tekma v Bologni, kamor bodo prišli igrat njeni nivši igralci, ki so sedaj pri Napoliju. Doslej sicer niso prinesli svojemu novemu moštvu posebne slave, toda mogoče se bodo hoteli bolj postaviti pred «svojim» občinstvom. Bologna pa bo najbrž hotela izbrisati spomin na grd poraz v Milanu. Njeno moštvo bo precej spremenjeno. V golu bo zopet Santarelli, ki ga v zadnjih dveh tekmah ni bilo, igral bo Capra, Demarco in najbrž tudi Bonafin. — Napoli je sicer še nepremagan vendar doslej še ni pokazal dobre igre. V nedeljo bo letos prvič nastopil Bodi, drugače pa v moštvu ne bo posebnih sprememb, če bo lahko igral Del Vecchio; če ne bo mogel, ga bo nadomestil Maioli.

Inter igra v nedeljo doma in v moštvu ne bo sprememb. Lanerossi se zaveda, da ga čaka v Milanu zelo težka naloga, zato se je vestno pripravljal. Če vse skupaj ne bo pomagalo, bo vsaj zavest, da je storil, kar je bilo mogoče.

Udinese bo spet nastopil pred domačim občinstvom in to pot ima znatno manj uglednega gosta: Lazio. V obeh moštvih bo kak nov igralec, v Lazio pa Urugvajec Guaglianone; nanj polaga vodstvo kluba mnogo upanja. Nadalje bo nastopil novi vratar Pezzullo, ki ima 20 let in je lani dvakrat uspešno nastopil v prijateljskih tekmah s tujimi moštvi.

Roma, ki poleg Inter in Juventus še ni izgubila točke, ostane jutri zopet doma. Moštvo bo nastopilo v postavi kot v Turinu. Vendar bo moralo zelo paziti, da ne bi nasprotnika podcenjevalo in na to tudi trener Foni igralce opozarja. Spal je moštvo, ki je lahko vedno nevarno. Spet bo igral Masset, pojavil se bo tudi Taccola.

V Atalanti še vedno ne bodo nastopili trije titulari in tako bo na polju isto moštvo, ki je izgubilo tekmo s Catanio. Gostje pa bodo gostje — Torino — popolnoma sprevrgli napadalno vrsto, ki je bila doslej najmanj uspešna. V golu bo zopet igral Soldan, napadalna vrsta pa v taki: Mazzero, Locatelli, Dancova, Ferrini, Crippa.

—«»—

Mariborski boksar Drofenik bo lahko nastopil

LJUBLJANA, 14. — Boksarska zveza Jugoslavije je nedavno prepovedala mariborskemu boksarju Antonu Drofeniku, da se udeležuje tekmovanj, ker je invalid. Na intervencijo boksarske Zveze Slovenije in Drofenika pregledala posebna komisija medicinske fakultete v Ljubljani, ki je ugotovila, da njegovi telesni nedostatki ne predstavljajo za njega in njegove nasprotnike nobene posebne varnosti. Na podlagi rezultata zdravniške komisije se bo Drofenik udeležil finalnih borb za naslov državnega prvaka.

—«»—

Lahkoatletska reprezentanca Slovenije oslabljena

LJUBLJANA, 14. — Lahkoatletska reprezentanca Slovenije, ki bo 15. in 16. oktobra nastopila v Beogradu z reprezentancama Srbije in Hrvaške, je nastopila precej oslabljena brez Lorgerja, Važiča, Leseka, Ivančiča, Kolšiča, Brodnika in Kolšiča. Nekateri od njih ne morejo nastopiti zaradi poškodb, drugi zaradi izpitov na univerzi. Oslabljena ekipa Slovenije bo slabe izglede na uspeh v Beogradu.

TOTOCALCIO št. 4

Atalanta-Torino	X 1
Bari-Lecco	1
Bologna-Napoli	X 1 2
Inter-Lanerossi	1
Juventus-Catania	1
Padova-Fiorentina	1
Roma-Spal	1
Sampdoria-Milan	1 X
Udinese-Lazio	1
Prato-Genoa	1
Reggiana-Palermo	X 1 2
Lucchese-Livorno	X 1
Lecce-Salernitana	X
Simm. Monza-Catanzaro	1 X
Sanremese-Modena	1

TOTIP št. 42

1.	prvi	X
	drugi	1
2.	prvi	2 1
	drugi	1 2
3.	prvi	2 2
	drugi	1 2
4.	prvi	1 2 1
	drugi	1 2
5.	prvi	1
	drugi	2 2
6.	prvi	1 X
	drugi	1

MATEVŽ HACE 61.

KOMISARJEVI ZAPISKI

Druga knjiga

«Takoj umik! Nemci so v vasi!»

16. decembra. Podnevi sta prišla v Črešnjice komisar glavnega štaba Kraigher Boris-Janez in okrožna aktivistka Vlasta Svetinova. Janez je takoj vprašal sekretarja oblastnega komiteja, kje so drugi člani komiteja in kaj dela on v štabu cone. Jurančič se je izgovarjal na razne načine, da ni mogel do njih, da so bile težave. Borštnar je poročal o položaju v Savinjski dolini. Tudi kontraobveščevalnega oficirja Turnherja Tončka je ozmerjal, zakaj čepi v štabu cone.

«Ali so tukaj sovražniki? Tvoje delo je drugje!»

18. decembra. Ponoči smo se premaknili v Kandrše. Tam je bil del kamniško-zasavskega odreda. Tomšičeva brigada se je razmestila po okoliških vaseh. V nekaterih hišah so terenci pekli in cvrli. Poročila s terena so bila bolj redka in kratka.

Popoldne je Kraigher Boris pregledal našo cono, štab Štirinajste divizije in del štaba Tomšičeve brigade. Vsi smo ga pozorno poslušali.

«Seveda, človek, ki pride iz Dolenjske, več vidi kot mi,» je važno dejal Brajević.

22. decembra. Zvečer smo se v vasi Peče zbrali vsi člani štaba cone. Z Dolenjskega je prišel novi conski komandant Peter Stante. Nekateri so mu rekli Skala. Bil je visok, suh in resen. Dotlej je bil v neki diviziji pomočnik komandanta. Baje ni bil dolgo v vojski. Prej je bil eden izmed glavnih aktivistov na Štajerskem. Vsaj tako so govorili tisti, ki so ga poznali. Borštnar je odhajal na Primorsko za komandanta Devetega korpusa. Na dolgo in široko je poročal o borbah, o zadnji nemški ofenzivi, o delu in organizaciji v Savinjski dolini, drugod po Štajerskem in na Koroškem. Do pozna smo se pogovarjali o vojaških zadevah. V mislih sem tehtal nastop novega komandanta, kako se bo uveljavil v naših brigadah in odredih.

Bilo je že čez polnoč, ko smo se poslovili od Borštnarja. Z njim smo preživeli mnogo lepih pa tudi dosti težkih ur dela in borb.

Proti jutru sem s kurirjem Pircem obšel conske straže. Nekatere so spale, druge so pa v neki hiši pile žganje. Krepko sem jih ozmerjal. V neki hiši so ženske cvrle v velikem kotlu slanino in prepevale. Povedal sem Lipahu, naj naredi red v prehrani in intendanci.

Premaknili smo se. Spet je snežilo. Obveščevalci so poročali o premikih nemških krdel.

24. decembra. Štab cone, štab divizije in štab Tomšičeve brigade so se nastanili v Velikih Lašnah. Komandant Platina je postavil bataljon borcev v zasedo. Sto metrov nad štabom smo razmestili pet mitraljezcev. Brajević in Stane sta razporedila zasedo.

Obveščevalci so bili nekam poparjeni. Bojan je ždel v kotu in nekaj premišljeval. Tako zamišljenega sem ga videl dotlej samo enkrat, v začetku marca 1944.

Nemci so bili v bližini. Kmalu so zapokale puške in nato spet umolknile. Platina nam je zatrjeval, da smo dobro zavarovani.

Žiga me je povabil na kavo. Nenavadno otožno je dejal: «Matevž, nocoj je božični večer. Skuhajmo kavo in si pripovedujmo.»

«Dobro, samo če se ne bo treba premakniti,» sem mu odvrnil.

Pozno popoldne smo se pa le pogovorili, da bi bilo vseeno najbolje, če bi se premaknili. Kuharji so se veselo hvalili, da bodo pripravili dobro božično večerjo, ker da so kmetje prinesli obilo ovčjega mesa. Z Brajevičem sva šla pred večerjo na sneženo reber pregledat našo mitraljezko zasedo. Borci so prezebli strmeli v jasno zimsko nebo. V daljavi so se slišali zamolkli streli.

Ko sva se vrnila, je Bojan še vedno čepel v kotu. Brezizrazno je strmel v stari orumeneli strop. Nato je tiho izgovoril: «Da, da, tako bi počival ves teden, ves teden...»

V sosednji sobi sta se sklanjala nad starim vojaškim zemljevidom Kraigher Boris-Janez in Stante. Operativni oficirji so nekaj razlagali. Pristopil sem in prisluhnil. Tisti hip so začeli v naši bližini lajati mitraljezi. V naglici smo si zapeli opasače. V sobo je planil stražar: «Takoj umik. Nemci so v vasi!» V hipu smo prekleli komandanta Tomšičeve, ki je prezgodaj umaknil bataljon iz zasede nad vasjo. Ko smo stekli po strmini, sem se ozrl in videl, kako so v divjem diru tekli in se mešali med seboj odseki Tomšičevega štaba, odseki Štirinajste divizije in naše cone. Vsi so se pomešali med borce jurišnega bataljona, ki so jo v divjem begu urezali pred nami v zasneženo dolino. Ustavil sem pet bežečih mitraljezcev in jih razporedil na položaj. Moral sem jih z grožnjami prisiliti, da so polegli. Samo del bežeče množice se nam je posrečilo ustaviti in zadržati. Više nad našimi mitraljezci so polegli v sneženi strmini tudi člani štaba in začeli obstreljevati Nemce, ki so pritiskali na nas. Poleg mene so legli hrabri komisar Ivo Kenk, nato Boris Kraigher in njegov osebni kurir, dalje Stante Peter, zdravnika Žiga in Marko, pa še nekaj kurirjev. Drugi so ležali pred nami v snegu in molčali. Po kratkem streljanju so se Nemci vrnili v vas. Imeli smo dosti dela, preden smo uredili in zbrali razne odseke in oddelke raznih štabov. Tudi jurišni bataljon je s komandantom vred panično bežal in pustil, da so se sami štabi z osebnimi kurirji tolkli z Nemci. Bojana pa potem nisem nikoli več videl. Namesto da bi se držal nas, je odšel z neko skupino v dolino in dalje na Moravško, kjer so ga ujeli Nemci. Takrat so ujeli še več drugih. Preden smo uredili preplašene ljudi v bližnjem gozdu, je minilo nekaj ur.

Nato smo odšli naprej na strma pobočja zasnežene Menine. Kolona je bila zelo utrujena. Nad nami se je širilo jasno nebo, posuto z brezštevilnimi zvezdami. Ko sem šel ob koloni, sem slišal pritajene in vzdihujoče glasove: «Nocoj je božični večer.» Stisnilo me je pri srcu. Spomnil sem se, da sem ležal na ta večer leta 1942 z vrlim Prlekom na Bloški planoti v borbi okrog vaške cerkvice in mi je Prlek razodeval tisto čudno domotožje.

Kolona je molče lezla navkreber. Ko se je zdanilo, smo videl v daljavi naš dragi notranjski Snežnik, ki ga je obsijalo rumeno jutranje sonce.

25. decembra. Na Menini planini smo se ustavili. Bilo je mrzlo. Borci so kurili ognje, intendantje pa kuhali ječmenovo močnik. Vsaka dva borca sta dobila po nekaj žlic močnika. Proti dopoldnevu smo zvedeli, da je v Črešnjicah padel dr. Peter Deržaj, vodja conske sanitete, izredno sposoben zdravnik in organizator.

Joj, kako sem bil tisti dan jezen! Kako se je to zgodilo? Ko so šli mimo Črešnjic, so se ustavili. Nihče iz čete ni hotel iti v vas po hrano. Pa se je javil zdravnik, šel v vas in prišel z nekaj kurirji v nemško zasedo. Nikoli še nisem tako prezanikrne bataljonske komande kakor tiste dni. Šef divizijske sanitete Jože Benigar si je grizel ustnice in molče hodil od ognja do ognja. Kadarkoli se spomnim tistega mrzlega sivega dne, ki smo ga preživeli na Menini, se spomnim tudi na šega dobrega, sposobnega in požrtvovalnega Deržaja.

26. decembra. Na večer smo se spustili po pobočju Menine. Nameravali smo zasesti vrhove Lepenatke, Zgornjega Špeha in Rogača. Nad Štifto smo se ustavili in čakali, da nas bo izveščevalna obvestila o situaciji v dolini. Kar so nas od drugih strani napadli Nemci. Razporedili smo se v strelsko vrsto, ki so jo ucvrli nazaj na Menino. Kraigher Boris, Grgorinc Franc, jaz, moj kurir Pirc, Žokelj Lojze in še nekaj kurirjev smo ob stari bajti, skriti za oglom streljali na Nemce. Druge je Lepin-Ris razporejal v strelsko vrsto. Tisto noč smo nam Nemci ujeli šifrerke. Pol ure smo streljali na Nemce. Potem pa smo se spustili po strmini med Zgornjo Štifto in Gornjim Gradom in se v svetli noči povzpeli na vrhove Gornjega Špeha in Lepenatke. Podnevi smo počivali. Blizu nas so bili na vrhovih Nemci.

Aktivistka Vlasta mi je pripovedovala doživljaje z aktivističnega dela v Ljubljani. Zvedel sem precej. Kraigher Boris je dolgo proučeval karte, izpraševal operativne oficirje in pogovarjal z nami.

(Nadaljevanje sledi)